

Debesuota, galis, apie 80%.
Saulė teka 6:05, leidžiasi 7:45.

Library of Congress Gr.
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
HAYmarket 1-6100
Over One Million Lithuanian in The United States

VOL. LVIII

Chicago, Ill. — Penktadienis, Rugpjūčio-August 20 d., 1971 m.

Kaina 15c

196

JAV KARO LAIVAI KERTA KOMUNISTAMS

UNIŲ VADAI NEPATENKINTI ALGŲ ĮŠALDYMAIS

Kariams buvo pažadėta pakelti atlyginimą,
bet paaiškėjo, kad jis nebus padidintas

WASHINGTONAS, D. C. — Galingų ir stiprių Amerikos darbininkų unių vadai nepatenkinti prezidento Nixono paskelbtu algų ir maisto kainų įšaldymu.

Unių vadai vedė pasitarimus su pramonės atstovais, tikėjosi gauti didesnes algas, bet prezidento Nixono paskelbtas įsakymas įšaldyti dabartines algas sustabdė visus planus. Unių lyderiai nagrinėja prezidento paskelbtą įsakymą ir rengiasi kreiptis į teismą. Advokatams įsakyta ištirti paskelbtus prezidento pakeičimus, ar negalima būtų dėl jų eiti į teismą ir panaikinti prezidento patvarkymus.

Kariams nebus pakeltas atlyginimas

JAV karo vadovybė jau seniai buvo pradėjusi derėtis dėl didesnio atlyginimo įvairių ginklų rūšių kariams. Atrodo, kad vyriausybė buvo sutikusi pakelti karių algas ar duoti jiems kitų lengvatų.

Pentagonas vakar paskelbė, kad, nežiūrint į naujai paskelbtus prezidento patvarkymus infliacijai sustabdyti, karių algos bus padidintos.

Tuo tarpu šiandien išdorojus John Connally pareiškė, kad kariams algos nebus keliamos. Jis tvirtina, kad Pentagono spaudai paruostas pranešimas yra netikslus. Algos niekam nebus keliamos. Kariai turės tenkintis dabar gaunamu atlyginimu.

Valstybės tarnautojams nekels algų

Prezidentas Nixonas įsakė valstybės tarnautojams nekelti algų. Vietomis atrodo, kad mokytojai ir sunkesni darba dirbantieji savivaldybių tarnautojai gaus didesnę atlyginimą, bet tuo tarpu didesnių algų jie negaus.

Naujoji pašto vadovybė taip pat norėjo didesnių algų, bet ir ten reikalus įšaldytas. Geresni pašto tarnautojai turės tenkintis dabartinėmis algomis, o silpnesniems teks pasitraukti.

Federalinės valdžios tarnautojai tikėjosi didesnio atlyginimo, bet prezidento patvarkymas jų viltis išblaškė. Tarnautojai bijo, kad jie visai nebūtų atleisti. Apie 5% tarnautojų teks atleisti, bet tuo tarpu niekas nežino, kurie bus atleisti.

Belgai sovietams iškrėtė pokštą

Pakvietimas į Čekoslovakijos "išlaisvinimo" sukaustuves

BRIUSELIS, Belgija. — Nežinomi asmenys čia suruošė originalų trijų metų sukausties pamėnijimą, kai Sovietų Sąjungos armija rugpjūčio 20 d. naktį okupavo Čekoslovakiją.

Jie išsiuntinėjo žymiausiems Briuselio gyventojams "Pakvietimus" su sekančiu tekstu:

"Trijų metų nuo Čekoslovakijos išlaisvinimo sukausties proga Socialistinių Respublikų Tarybų Sąjungos ambasada turi garbės Jus kvieisti į priėmimą, įvyksiantį penktadienį, 1971 m.

IS VISO PASAULIO

— OTTAWA, Ont. — Du Kanados ministrai išvyko į Washingtoną tartis dėl prezidento Nixono paskelbto 10 nuosimčių tarifo iš užsienio importuojamoms prekėms. Kanada nori, kad tas tarifas jai nebūtų taikomas, nes ji nedarė jokios diskriminacijos importuojamoms iš Amerikos prekėms.

— VARSUVA. — Nors komunistų kraštuose ir reikalaujama apie bašią krizę, kurią sukėlė prezidento Nixono paskelbtas nauja ekonominė politika kapitalistiniame pasaulyje, tačiau Amerikos doleris tiek Lenkijoje, tiek kitose komunistinėse valstybėse tebėra labai pagaiduojamas ir gaudomas. Oficialiai ir juodojoje rinkoje už jį tebemokama tiek, kaip ir anksčiau.

— VIENA, Austrija. — Sovietų ambasadorius Rumunijai Vasilius Drozdenco turėjo "draugišką" pasikalbėjimą su Rumunijos prezidentu Nikolai Ceausescu. Rumunijos žinių agentūra praneša, kad Drozdenco pats po pasikalbėjimo prašė Nors nepranešama apie ką buvo kalbėtasi, tačiau turint galvoje, kad Maskva jau kelis kartus perspėjo Rumuniją dėl jos didėjančio susidraugavimo su Kinija, pasikalbėjimo tema nesunku atspėti.

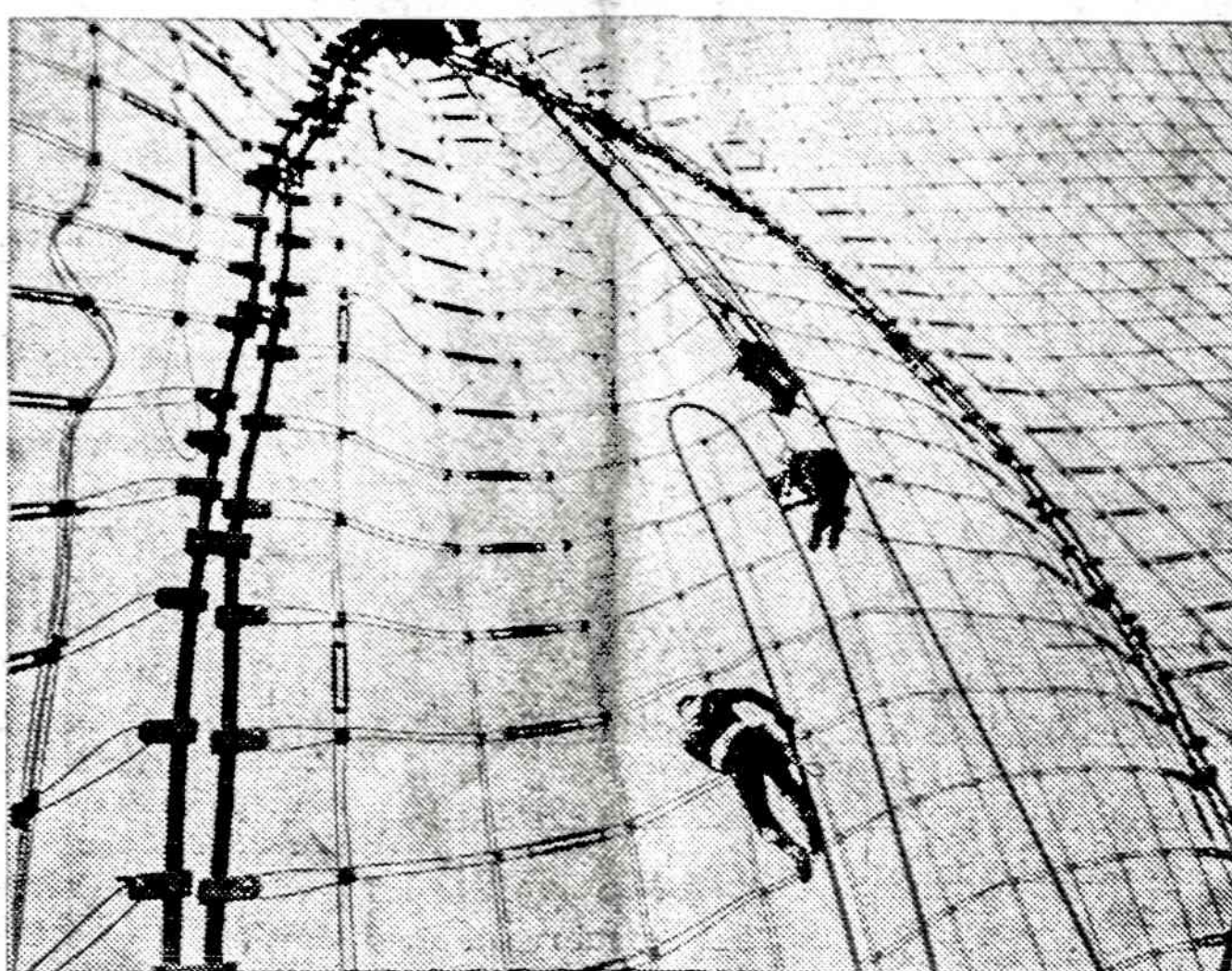
— WASHINGTONAS. — Šiandien, rugpjūčio 20 d., į Washingtoną suvažiuoja 40 valstybių atstovai pasirašyti sutartį dėl įsteigimo tarptautinės pasaulinės korporacijos satelitinei "Intel-sat" komunikacijai, kuri erdvės kursuojančių satelitų pagalba siųs visoms šalims informacijas per televiziją, telefoną ir telegramomis. Tikimasi, kad į šią organizaciją įstos mažiausiai 54 valstybės.

— BUENOS AIRES, Argentina. — Du ginkluoti banditai nesėkmingai kėsinosi pagrobti buvusį Argentinos kariuomenės vadą, o vėliau ambasadorių Washingtono, generolą Julio Alsogaray.

Gen Alsogaray papasakojo reporteriams, kad jį išeinant iš savo namų staiga užpuolė du vyrai. Negalėdami kumštėmis įveikti, jie ėmė šaudyti. Tik viena kulką kiek sužeidusi generolo kaktą. Gen. Alsogaray užpuolikus atmušęs.

— GARY, Ind. — Spaudos pasikalbėjime meras Richard Hatcher pareiškė, kad Gary yra miestas, kuriame bedarbių nuosimtis yra didžiausia visose JAV: iš 74,000 darbo jėgos 28,000 arba 38 nuosimčiai dabar yra bedarbiai.

Nedaug vilties ir ateityje, nes plieno fabrikai įsiveda automatinės mašinos, tad ir visu pilnumu darbas prasidėjus bedarbių Gary gali pasilikti tarp 15 ir 18 nuosimčių.

Vakaru Vokietijoje Miuncheno mieste įvyks 1972 metų olimpiniai žaidimai. Paveiksle matome vokiečius, tiesiančius stogą milžiniškam pastatui. Pastato stogas dengtas plastinėmis kekvirtainėmis plokštėmis.

PASKYRĖ PREMIJĄ PASLAPTINGAI ŽUVUSIAM PROF. J. KAZLAUSKUI

Vilniuje paskelbta ("Tiesa", rugp. 5, nr. 178) apie 1971 metų Lietuvos respublikinių mokslo ir technikos, literatūros ir meno premijų paskyrimą. Premijų komitetas paskyrė 24 premijas mokslo ir technikos ir 6 premijas literatūros ir meno srityse. Būdinga, kad mokslo ir technikos srityje pomirtinė premija paskirta paskutiniam žuvusiam kalbininkui prof. J. Kazlauskui už jo monografiją "Lietuvių kalbos istorinė gramatika". Kita premija paskirta G. Juodpalytei, N. T. Kišūnienai, J. Rimantui, M. Ročkai ir A. Ulpiui už darbą "Lietuvos TSR bibliografija, A serija, 1547—1861". Dar kitos premijos mokslo ir technikos srityje paskirtos broliams A. ir V. Navvyčiams (už visomeninių pastatų rekonstrukcijų ir interjerų projektus 1956—1969 m.) ir dar visai eilei kitų mokslininkų, inžinierių.

Tragiškai žuvęs ar nužudytas prof. J. Kazlauskas buvo tiek pasižymėjęs kalbotyroje, kad net ir prof. J. Matulis, premijų komiteto pirmininkas ir Lietuvos Mokslų Akademijos prezidentas, rugp. 5 "Tiesoje" ypatingai teigiamai išskėlė prof. Kazlausko nuopelnus. Esą, jo parašyta "Lietuvių kalbos istorinė gramatika" — tai pirmasis šioje srityje pačių lietuvių parašytas veikalas. Kazlausko padarytos išvados reikšmingos įvairių kalbų istorijos tyrinėtojams. Matulis teigia, kad Kazlausko darbas turis, neabejotinai, tarptautinę mokslinę reikšmę.

Literatūros ir meno srityje premijos pripažintos: rašytojui J. Apyžiui už romaną "Sodybų tuštėjimo metas", V. Dautartui už vaikų literatūros kūrinį, solistui E. Čiudakovai už sukurtus 1965—1970 m. vaidmenis operoje, muzikui S. Sondeckiui, kamerinio orkestro vadovui, už koncertines programas 1968—1970 metais, skulpt. N. Petrušui — už... paminklo N. Leniniui Kauno mieste sukūrimą ir B. Žilytei už iliustracijas A. Liobytės ir J. Rainio vaikų knygoms. (E)

Gary 38% bedarbių

GARY, Ind. — Spaudos pasikalbėjime meras Richard Hatcher pareiškė, kad Gary yra miestas, kuriame bedarbių nuosimtis yra didžiausia visose JAV: iš 74,000 darbo jėgos 28,000 arba 38 nuosimčiai dabar yra bedarbiai.

Nedaug vilties ir ateityje, nes plieno fabrikai įsiveda automatinės mašinos, tad ir visu pilnumu darbas prasidėjus bedarbių Gary gali pasilikti tarp 15 ir 18 nuosimčių.

Derybos dėl Berlyno tesiasi 17 mėnesių

BERLYNAS. — Jungtinių Valstybių, Prancūzijos, Anglijos ir Sovietų Sąjungos ambasadoriams baigus pasitarimus pareitą antradienį pasklido gandai, kad derybos gali būti baigtos dar šią savaitę. "Gal būtų rytoj bus galima kait kas pranešti", pareiškė sovietų ambasadorius Piotr Abrasimov, kur atrodė didesnis optimistas už visus kitus. Vakariečių atstovas pastebėjo, esą jei viena pusė yra optimistiška, tatau nereikia, kad ir kita pusė tokia yra. Derybos dėl Berlyno tarp "keturių didžiųjų" tęsiasi jau 17 mėnesių. Nuotalkos tokios, kad, esą, galima tikėtis susitarimo, kuriuo būtų baigtas 25 metų besitęsęs konfliktas dėl šio perškito miesto.

Po 14 valandų nusitęsusių posėdžių ketvirtadienį Amerikos ambasadorius Kenneth Bush pasakė: "Mes aptarėme kiekvieną klausimą, kokį tik turėjome. Pirmadienį vėl susirinksim. Tad aš laikiu pirmadienį".

Trumpiausiai į spaudos atstovų klausimą atsakė Sovietų ambasadorius Piotr Abrasimov: "Viskas gerai, kas baigiasi gerai".

Ištrauks kariuomenę

CANBERRA, Australija. — Australija ir Naujoji Zelandija ištrauks savo ginkluotą jėgą iš Vietnamo dar šiais metais. Tokį pareiškimą tų kraštų vyriausybės padarė savo parlamentams.

Australijos premjeras William McMahon, padarydamas pranešimą apie ginkluotų jėgų ištraukimą, dar pridūrė, jog tarnavimas kariuomenėje sutrumpinamas nuo dviejų metų iki 18 mėnesių. Be to, ginkluotos jėgos bus sumažintos keturiomis tūkstančiais, atseit, iki 40,000.

Australija Vietname turi 7,256 karių. Premjeras pareiškė, jog jie dar prieš Kalėdas bus namie.

Per šešerius metus Vietnamo kare žuvo 500 australų.

Wellingtono premjeras Sir Keith Holyoake pranešė parlamentui, kad visos Naujosios Zelandijos ginkluotos jėgos bus ištrauktos iš Vietnamo iki metų pabaigos. O tų ginkluotųjų jėgų ji ten turi — 281.

AMERIKA TRAUKIA KARIUS NAMO, O KOMUNISTAI STIPRINASI

Galingi šūviai paleisti į vietnamiečių
naujai statomus raketinius lizdus

SAIGONAS, Vietnamas. — Galingos Amerikos karo laivų patrankos vakar smarkiai apšaudė demilitarizuotą Vietnamo zoną slenčiančius Siaurės Vietnamo karus. Komunistai gerokai nukentėjo, nes priešas nesitkėjo, kad Septintasis JAV laivynas galėtų taip smarkiai kirsti. Galingi patrankų šūviai pirmą eilę kirtę į naujai statomus raketinių ginklų lizdus. Amerikos ir Vietnamo žvalgai patyrė, kad komunistai kasa raketiniams šoviniams lizdus. Panašiai arabai pasielgė Egipte, Suezio kanalo pakrastyje. Tą patį planuoja padaryti ir Vietnamo komunistai.

Nixonas Vyčių seime

Pažadėjo remti katalikų mokyklas

NEW YORKAS. — Prezidentas Nixonas susilaukė triukšmingų ovacijų iš 1700 Kolumbo Vyčių delegatų už pasizadėjimą pagalbėti katalikiškoms mokykloms. Tai buvo pirmas prezidentas JAV-bių istorijoje, dalyvaavęs šios organizacijos konvencijoje.

Pirmuoju kalbėjęs New Yorke arkivyskupas kardinolas Terence Cooke pasakė: "Per daugiau kaip pusantro šimto metų katalikų mokyklos šiame krašte atidarė savo duris ir širdis kaip imigrantų, taip čia buvusių vaikams, kaip vargšams, taip turtingiems, kaip baltiesiems, taip ir juodiesiems. Kokia juoda diena būtų Amerikai ir mūsų jaunumenei, jei katalikų mokyklų turėtų uždaryti savo duris".

Baigdamas kardinolas pareiškė, kad "nepaisant Aukščiausiojo Teismo naujausio sprendimo, praktiška priemonė gali būti rasta ir bus rasta, kaip padėti Amerikos katalikiškų mokyklų vaikams".

Prezidentas pritarė kardinolui

Atėjus eilei kalbėti, prezidentas Nixonas pasakė, kad jis prisijungia prie kardinolo Cooke pareiškimo. Vienuolika kartų pertrauktas griausmingų plojimų prezidentas kalbėjo:

"Matydami, kaip tos privačios ir parapajinės mokyklos, kurios teikia svarbos religinėms vertybėms, uždarinėja po vieną kiekvieną dieną, mes turime ryžtis sustabdyti tą raidą ir ją atgręžti. Jūs galite pasitikėti mano parama šiuo reikalu". Pirmąsias apie savo asmeninį sekretorę Miss Rose Woods, buvusio Cooke apskrities, Ill., šerifo Joseph Woods seserį, kaip ji, nepaisydama ilgų darbo valandų, ne vieną sekmadienį neapleido lankiusi mišias, prezidentas pasakė: "Jei tai yra, ką katalikiškas auklėjimas padaro, aš jį remiu".

Priešingas pareiškimas

WASHINGTONAS. — Glenn Archer, Sąjungos už Bažnyčios ir Valstybės Atsiskyrimą direktorius, pareiškė, kad prezidento Nixono pasizadėjimas remti Romos katalikų parapajines mokyklas yra priešingas Konstitucijai ir Aukščiausiam teismui ir turi tikslą tik laimėti katalikų balsus rinkimuose.

NEW YORKAS. — Haiti pabėgėlių čia leidžiamas laikraštis praneša, kad dėl šeimyninių ir politinių nesutarimų yra ištremta iš Haiti buv. diktatoriaus Francois Duvalier (Papa Doc) dukterė Marie-Denise Dominique.

Visi žinome, kad Paryžiuje eina pasitarimai Vietnamo kovoms baigti, bet prie jokio susitarimo negalima prieiti. Nežiūrint į nesutarimus, JAV prezidentas įsakė tūkstančiams Amerikos karių grįžti namo. Australijos ir Naujosios Zelandijos kariai dar prieš meto pabaigą taip pat bus sugrįžę namo. Tuo tarpu komunistai savo karo jėgų nemažina. Jie ne tikai užpuolė pietų Vietnamo esančius Amerikos karus, bet jie siunčia sustiprinimus į demilitarizuotą zoną. Toje zonoje neturėtų būti jokių karių, tuo tarpu komunistai nori net raketinius lizdus ten įrengti.

Pietų Vietname keliais atvejais šiauriečiai puolė pietų Vietnamo kareivines. Pirmadienį buvo užpuolus Carroll kareivinės, o antradienį užpuolus pakartotai. Amerikos galingieji lėktuvai paleidė didoką bombų skaičių ant puolusių komunistų.

Pietų Vietnamo karo vadovybė paskelbė, kad susirėmimų metu žuvo 142 komunistai, tuo tarpu gyvybės neteko 22 vietnamiečiai. Vyrauja įsitikinimas, kad komunistai yra pasiryžę užimti visą demilitarizuotą zoną. Dėl jos jau kelinta diena eina pakartotini susirėmimai.

Izraelis pasitiki Amerikos doleriu

TEL AVIV, Izraelis. — Kai Europoje doleris pasidarė labai pageidaujamas tai Izraelyje jis perkamas net juodojoje rinkoje. Perkamas ir mokama už jį daugiau, negu pagal nustatytą kursą. Oficialus kursas yra nustatytas toks: trys ir pusė Izraelio svarų už dolerį. Tačiau juodojoje rinkoje mokama net keturi svarai ir daugiau už dolerį. Ir doleriai yra gaudomi.

Klausimas kyla, kodėl izraelitai tai daro?

Finansų ekspertai tai aiškina taip: 1. Izraelyje vyrauja nuomonė, kad netrukus svaras bus nuvertintas, o tai padidins Izraelio eksportą. 2. Izraelio svaras (pinigų vienetas) yra pervertintas, atseit, jo tikroji vertė yra mažesnė, negu oficialiai nustatyta. 3. Izraelyje manoma, kad prezidentui Nixonui pasiseks stabilizuoti dolerio vertę, jo perkamąjį pajėgumą.

Izraelio valstybės banko patvarkymu, visi bankai paliovė užsienio pinigų keitimą. Išimtis tik padaryta Amerikos doleriui, kuris keičiamas pagal nustatytą oficialų kursą.

Finansų ministeris Pinhas Sapir praneša, kad premjerė Golda Meir kitą savaitę šaukia ministrų kabineto posėdį, kuris svarstys krašto finansinius ir ekonominius klausimus.

PAGERBTAS SAVANORIS - KŪREJAS

HOT SPRINGS, Ark. — Dar prisimename žaizduojančias tėviškas vasaras, vilninančius rūgų laukus, geltonuojančius kviečius ir marguojančių vasarą. Ten kaimai ir vienkiemiai skendo laukų gedytėse ir slėpėsi žiedų dulkėlių debesyse.

Lietuvos laukai, šilai ir gojai kvietė prakaitu apsiliejusi artojų savo prieglobstin ir po sunkių dienų darbų siūlė gaivų poilsį. Saulutei nusileidus ir gamtai einant miegučio, pasigirdavo žvalaus, jaunimo daina, kurią aidą kartojo lygumos ir sėdabrinų upių kloniai.

Gera buvo laisvoje tėvynėje. Ramūs šalies gyventojai surado laiko poilsui, maldai ir promogoms. Taip ir stovė akys vasaros šventės: Joninės, Petrinės, šventoji Ona ir Žolinės. Joninių atšilduose Vajiesiško bažnytkaimis nesutalpindavo malūninkų. Petrinės Salake ir Dusetose žmonės netilpdavo šventovėse ir šventoriuose, o miestelių turgavietėse mirgėjo nuo raibuliuojančių minios. Marijampolės šv. Onos atšildai sutraukė daug puse, Suvalkijos, o Zarasose, rugpjūčio 15, Žolinės buvo švenčiama tris dienas.

Bažnyčios skendo gelėse ir nuojų kvapo, svaigo galva. Varpų virpančias aidas drebo palaimintus Lietuvos sekmadienius ir išgesingai bangavo laukų plautybėse.

Nūnai kiti vejai pučia svetimųjų pavergtoje mūsų tėvynėje. Mes, politiniai begliai, dažnai prisimename aukšines tėviškas vasaras su šventėmis, atšildais ir gegužinėmis. Tik labai gaila, kad ten laisvės nėra, šventyklos uždarytos, sodybos sunaikintos ir kryžiai išvartyti, o mūsų broliai sunkiai, velka komunistinį lažą.

Birželio 29, būrelis prietelių ir pažįstamų susirinko pagerbti nepriklausomybės kovų savanorių — kūrėją Povilą Petrulionį. Vardinių progų jo pasveikinti atvyko ir Hot Springs L. B. pirmininkas Juozas Bružas su žmona ir LAS pirmininkas Kostas Plepys, nes Povilas abiejų organizacijų aktyvus narys.

Sunkiais mūsų besikeliančios tėvynės laikais Petrulionis išgirdo Lietuvos šauksmą ir 1920 m. jau buvo savanorių gretose. Per tris metus jis išklampo tėvynės slėnius ir lygumas, besikaudamas su Lietuvos priešais. Kur jo nebūta ir nekavota, širvintai ir Giedraičiai, Radvilėškis ir Dauguvos pakrantės.

Tarnavo pirmo pėstininkų pulko antroje kuopoje. Į atsargą išėjo vyr. puskarininkio laipsnyje. Už drąsą kautynėse apdovanotas atsižymėjimo ženklais.

Išėjęs atsargon Povilas nesėdėjo rankų sudėjęs. 1925 m. Birštone įsigijo didelį viešbutį ir restoraną. Verslas sekėsi ir jame išsilaikė 19 metų.

Rusams okupavus Lietuvą, buvęs savanoris ir stambus verslininkas, neliko nepastebėtas. Juk tai tikras "liaudies priešas ir išnaudotojas". Petrulionis suėjo, kad neišliks nepalietas okupanto rankos ir nutarė pasitraukti laikinai į Vokietiją.

Per sieną perversi pasisūlė jo gerai pažįstamas Pranas Norkus, kurį dažnai savo užėjoje pavašindavo ir "lašelio" nepagailėdavo. Pasirodė, kad Norkus jau tarnavo bolševikams ir bėglius bevedamas per sieną įduodavo į sovietinio saugumo rankas.

Už vašes jis ir Petrulionį Kybartuose išdavė rusams. Už kiekvieną išduotą bėglį Norkus gaudavęs po tūkstantį rublių. Taigi ir po dviejų tūkstančių metų tebeskamba Judo sūdabriniai.

Iš Kybartų Petrulionis buvo nugabentas į Tauragės kalėjimą. Po trijų mėnesių atvežtas į Kauno kalėjimą ir čia iki 1941 m. gegužės mėnesio beveik kasnakt buvo žiauriai tardomas. Už akių nuteistas 15 metų katorgos.

Per tardymus vis klausinėdavo ar nepažįstas P. Norkaus. Pasirodė, kad atlikęs mauro parei-

DU DRAUGAI

gą Norkus buvęs suimtas ir jo likimas nežinomas.

Povilas matė, kaip pusė Kau-no kalėjimo politinių kalinių buvo kažkur išgabenti. Veliau paaiškėjo, kad jie Červenėje visi buvo sušaudyti. Likę kaliniai, vokiečių — rusų karo pradžioje, išsilaužė iš kalėjimo ir išėjo į laisvę. Laimingųjų tarpe buvo ir Petrulionis.

Rusams išbėgus iš Lietuvos Petrulionis atgavo savo nuosavybę ir iki 1944 m. gyveno Birštone.

Antrą kartą bolševikams slenkant į Lietuvą, Povilas jų jau nelaukė, ir su tūkstančiais pabėgėlių pasitraukė į Vokietiją. Žmona su juo nebėgo, nes galėjęs turtą palikti. Ten likusi skaudžiai kentėjo ir jos jau nėra gyvyjū tarpe.

Iš Vokietijos Petrulionis iš-emigravo į Kanadą ir 1952 m. jau gyveno Chicagoje.

Jau trys metai kaip jis gyvena Hot Springs. Čia turėjo 14 kambarių apartamentinį namą "Palangą". Šiais metais "Palangą" jis pardavė, nusipirko namuką, kurį dabar remontuoja ir jau mano išstis.

Lietuvoje jo gimines komunistinės valdžios represuoti. Panašias istorijas turi beveik visi naujieji ateiviai. Žmonės be reikalo savo namų neišsida ir lengvai tėvynės nepalieka.

Nors Povilas eina 77 metus, bet dar gerai atrodo, jūdrus ir iki šiol prie jo ligos nekimba. Čia su senatve grumtis padeda puikus Hot Springs klimatas ir karšti gydymieji mineraliniai šaltiniai.

Nors ir svečioje šalyje, bet linkėtina Povilui dar ilgai ilgai džiaugtis Dievulio pasauliu. Juk jis to užsitarnavo kovose už Lietuvos laisvę.

O gal dar grįšime į tėviškas laukus? Laikai neramūs ir karo dievaitis nesupančiotas. Tik jis gali sutraukti vergaujančių tautų grandines.

Mūsų tauta gajai ir jos jėgas gaivina Herkaus Manto, Konrado Valenrodo, nepriklausomybės kovų savanorių ir partizanų dvasia. Priešui sunku užslopinti tautoje laisvės troškimą. Tą parodo Brazinskių, S. Ku-dirkos ir Simokaičių suoliai ir laisvę. Jie šių dienų mūsų tautos didvyriai.

Tik dvasios milžinas, žvelgdamas mirčiai į akis, gali ištarti: "Aš prašau, kad Sovietų Sąjunga mano kraštui, Lietuvai, grąžintų nepriklausomybę".

K. Okana

SKAITYK PATS IR PARAGING

KITUS SKAITYTI
NAUJIENAS

Nori kėsytis amerikiečiams

AMSTERDAMAS, Olandija. — Olandijos bankai ir krautu-vės nuo pirmadienio neėmė Amerikos dolerių. Olandams labai nepatiko prezidento Nixono nutarimas per 90 dienų neleisti išvežti aukso iš Amerikos įždo sandėlių. Olandai pasakoja, kad Amerikos doleris yra bevertis, todėl jie ir atsisakė net kelioms turistams iškeisti siūlomus dolerius.

Pirmadienį jokių finansinių transakcijų nedarė Šveicarijos bankai, bet antradienį ir trečią dieną jie jau ir vėl dolerius gaudė. Keli stambūs Europos pramonininkai siūlo kėsytis Amerikai už nutarimą pakelti 10% muitus įvežamoms prekėms.

Prancūzai labai nepatenkinti, kad turės mokėti didesnį muitą už įvežamą vyną, konjaką ir įvairius puodus.

Išsoko iš lektuvo

FAIRHOPE, Alabama. — Šaukdama: "Aš nebenoriu gyventi!" 45 metų amžiaus moteris, Karen Williams Davis, išsoko viršum Alabama Gulf įlankos iš vienmotorinio Cessna lektuvo ir nukrito iš 1,500 pėdų aukščio į įlankos pakraščio pelkęs. Vėliau jos kūnas buvo rastas 5 mylių atstume nuo Bon Secour upės žiočių.

Mrs. Davis pasisamdė lektuvą ir su savo 7 metų amžiaus dukrele Mary ir šuniuku išskrido paskraidyti. Skrendanti išilgai įlankos paplūdimius ji staugia atidarė lektuvo duris ir šoko.

Mrs. Davis pasisamdė lektuvą ir su savo 7 metų amžiaus dukrele Mary ir šuniuku išskrido paskraidyti. Skrendanti išilgai įlankos paplūdimius ji staugia atidarė lektuvo duris ir šoko.

— Š. m. rugpjūčio mėn. 7 d. vakare mirė Antanas Petras Kvedaras, sulaukęs 83 metus amžiaus. Gimęs Lietuvoje, Amerikoje išgyveno 59 metus. Palaidotas rugpjūčio 11 d. Mt. Olive kapinėse, iš Charles R. Step ko-plyčios. A. P. Kvedaras buvo daugeliui detroitiečių žinomas kaip vargonininkas ir choro direktorius. Velionis buvo labai malonus ir sugyvenamo būdo, lankydavosi stambesniuose po-būviuose, parengimuose. Pri-klausė SLA 352 kuopai.

— Š. m. rugpjūčio mėn. 14 d. Lietuvių namuose įvyko Vy-tėtis Ignės ir Rūtos Alės Šnapė-tyčių iškilmingos krikštynos. Iškelė krikštynas jų tėvai, Ma-rijonas ir Nijolė Šnapščiai. Ban-kietas buvo šaunus net su mu-zika. Svečių dalyvavo virš šim-tinės iš Kanados, Čikagos ir iš kitų vietovių. Linkime Marijo-nui ir Nijolei Šnapščiams išau-ginti gražią lietuvišką šeimą.

— Š. m. rugpjūčio mėn. 13-15 dienomis Detroito vidurmiestį je lenkai suruošė vasaros festi-valį. Vien tikrai sekmadienį festivalį atsilankė apie 15,000 lankytojų. Kaip kas sako, kad Detroitas yra lenkų tautybės sostinė. Įeinant per vartus į festivalį, labiausiai matomoji vietoj, pastatytas natūralaus dy-džio biustas Mikaloj Kopernik, ant biusto užrašas 500 m. An-niversary. Meninėje programoje daugiausia polka. Kas norėjo, iš publikos galėjo dalyvauti pol-kos konteste. Geriausiems šo-kejami komisija skyrė dovanas. Įvairios organizacijos būdėse pardavinėjo valgius, suvenyrus bei grybus.

A. Miežis

Pagerbimo pobūvis, atšaukiamas
Detroitiečiai buvo sumanę pa-gerbti prelata Končių jo 80 me-

iš lektuvo. Pilotas Chuck Cole pastvėręs už kojos dar bandė su-laikyti, bet buvo nebeįmanoma.

Patirta, kad ji neseniai buvo persikyrusi su savo vyru.

Lygios teisės kalėms!

Temperamentingos ameri-kietės New Yorke įsteigė ne-paprastą klubą, pavadintą "Female Dog Liberation Pact". kitais žodžiais įsteigė "uniją moteriškos lyties šunų padė-tiai pagerinti".

Nemokamas gydymas

Ligoninėje buvo klinika, kur atvykę pacientai galėjo gauti nemokamą daktaro ap-žiūrėjimą, ir vaistus. Daugelis senųjų žmonių, neturinčių

kaš daugiau veikti, čia ateida-vo daktarui savo negalavimus išpasakoti. Buvo viena mote-rė, kuri ateidavo kiekvieną dieną. Jai nieko netrūko, bet mandagusis daktaras su šyp-sena išklauso davo, jos pša-kojimu. Vieną dieną ji neat-vyko ir kai sekancią dieną vėl pasirodė, daktaras juokauda-mas pastebėjo: "Kur gi buvo-te vakar? Mes tikrai buvome jūsų pasigedę."

"Pasakysiu jums tikrą tie-są", atsakė ji. "Vakar buvau apsirgusi".

SKAITYK PATS IR PARAGING

KITUS SKAITYTI
NAUJIENAS

KNYGOS VAIKAMS IR JAUNIMUI

— Sek pasaką, mamytė, apie senus laikus, kai ativarai ir laumes. Skrajojė po laukus...

S. Petersoniene

Poezija ir pasakos yra vaikų mėgstami ne mažiau kaip žaidimai ar krikštavimai. Naujienose galima gauti šių perlių ir žemčiūgų mūsų mažie-jiems bei jaunimui.

1. N. Butkienė, VELYKŲ PASAKOS, 32 psl., telpa 6 pasakos ir DVY-NUKES, 34 psl. su 8 apskymėliais iš vaikų pasaulio. Abi gausiai ilus-truotos, spalvotais viršeliais, kainuoja po 1 dol.

2. Vanda Frankienė, Vaitkevičienė, ŠOKOLADINIS KISKELIS, pasaka mažiesiems. Jūratės Eidukaitės iliustruota. Didelio formato, 24 psl., gra-zus leidinys. \$1,50.

3. A. Giedrius, MURKLYS, 24 apsakaitės vaikams. Dail. V. Siman-kevičiaus iliustruota, 130 psl., \$1,80.

4. Stasys Vainauskas, PETERSONIENE, LAUME DAUME, 17 eilėraščių, kaip pasakų, apie paslaptingąsias laumes, Tėvų Zemeje. Labai gražus leidinys, didelio formato, kietas viršelias, gausiai dail. J. Kiburo iliustruota, 64 psl., kaina 5 dol.

5. Maironis, JAUNOJI LIETUVA, poema, 118 psl., \$1,00.

6. R. Spalis, GATVĖS BERNIUKO NUOTYKIAI. Apsaką jaunimui ir seniai. Dail. A. Trinkaus viršelis ir iliustracijos. Išleido Dr. Vyduno Fon-das, 528 psl. Kaina 4 dol.

7. Juozas Svaistas, SAJUNUS, PENKETUKAS, apsakaitės, kaip pasakos vaikams iš jų gyvenimo, svajonių ir žygių. Iliustruota dail. Z. Sodeikienės. Didelio formato, kietas viršelias, puikus 77 psl. leidinys. \$3,00.

8. Jonas Valaitis, SENOVĖS LIETUVIŲ DIEVAI, mitologijos posmai. Iliustruoti padavimai, legendos ir pasakos. Kaip senovės lietuviai ir zema-tai bendravo su savo dievais, 54 psl., \$1,00.

Vaiškai mėgstami ir nori skaityti. Dėlto iš pat mažens yra daug lengviau juos pratinati lietuviškai skaityti ir mylėti lietuvišką knygą. Jei tėvai išbalansuo-tų vaikams perkamas dovanas — pušę knygą, pušę žaislų — lietuviško auk-ėjimo rodyklė staiga pakiltų aukštyn.

NAUJIENOS,

1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608.

GEROS DOVANOS

Šios knygos parduodamos dabar: "Naujienose" su didėlimis nuolaidomis.

Dr. A. J. Gussen — DANTYS, jų priežiūra, sveikata ir grožis. Kietas viršelias, vietoje \$4.00 dabar tik \$3.00. Minkštas viršelias tik \$2.00.

Dr. A. J. Gussen — AUKŠTA KULTūra — ŽIAURUS ŽMONĖS. Kelionės po Europą išpužiai. Vietoje \$2.00 dabar tik \$1.50.

Galima taip pat užsisakyti paštų, atsiuntus čekį arba money order.

NAUJIENOS,

1739 So. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILL.

POEZIJOS VEIKALAI

Amžina tautos dvasia, Laimink mūsų siekį, Vėl gyvenki mummyse, Giesmėje skambėk.

Vincas Jonikas.

Poezija — kaip pavasaris, kuris pradžioje pro tirpstantį sniegą liepia lazdynui išskleisti mažutį, deimantų spindintį žiedą, apkašo medžių šakas žirginiais, kaip konfetėmis ir pamažu įveda į gamtos vaizdą ir garsų ste-buklus. Dramatiškai besikeičiančiuose gamtos scenovaizduose svajoja, juokauja ir verkia poetai, pajėgiami išreikšti žodžiais jausmų ir minčių gelmes.

Naujienose yra gausus pasirinkimas poezijos leidinių:

1. J. Augustaitis, Vaidilėnė, ŽVAIGZDŲ TOS NAKTYS. Didelio for-mato, 126 psl. Kaina \$1.—.

2. Jurgis Baltrušaitis, ŽEMĖS PAKOPOS. Elegijos, giesmės, poemos. Kišeninio formato, 157 psl. \$2.00.

3. Bernardas Brazdionis, DIDŽIOJI KRYŽKELĖ. Eilėraščiai, 112 psl. Kaina \$1.00.

4. Kazys Bradūnas, SIDABRINĖS KAMANOS. Premijuotas poezijos rin-kiny, 95 psl. \$2.00.

5. Burky Jura, EILĖRAŠČIAI IR RASTAI. 155 psl. \$1.50.

6. Vincas Jonikas, LYDEJAU VIESNIA VĖTROJE. Eilių rinktinė, 169 psl. Kaina \$3.00.

7. Kleopas Jurgelionis, GLUDI- LIUDI. Lyrikos eilės, 105 psl. \$2.00.

8. Anatolijus Kairys, AUKSINĖ SEJA. Eilėraščiai, 86 psl. \$2.00.

9. Pranas Kozulis, DULKES EZERĖ. Eilės, 62 psl. \$0,75.

10. Pranas Naujokaitis, AUKSINIAI, RAGELIAI. Lyrika, 64 psl. \$2.00.

11. Alė Rėta, NAKAITĖ, BE TAVES. Poezija, 133 psl. \$2.00.

12. Nadas Rastenis, TRUJO ROŽIŲ ŠVENTĖ. Eilėnuo pasakojimai apie 3 išvengtąsias lietuviškas senovės laikas su autentiškomis iliustracijomis. \$5.00.

13. Nadas Rastenis, THE FOREST OF ANYKŠČIAI, Antano Baranauso "Anykščių šilėlis", vertimas, 42 psl. \$2.00.

14. Belys Rukia, UGNIES PARDAVEJAS. Eilės, 35 psl. \$1.00.

15. Stasys Santvaras, ATDARI LANGAI. Rinktinė lyrika, 167 psl., \$3.00.

16. Stasys Santvaras, AUKOS TAURĖ. 5-ji lyrikos knyga, 152 psl. \$2.50.

17. Petras Segatas, SAULELEIDŽIO SPINDULIUOSE. Eilėnuo, kūrinių liai, 92 psl. \$1.00.

18. Petras Segatas, PLAUK MANO LAIVELI. Eilėraščiai, 112 psl. \$1.00.

19. Eugenijus Grudis, AGUONOS IR SMELIS. Eilės, 70 psl. \$1.00.

20. Elena Tumienė, KARALIAI IR ŠVENTIEJI. Eilėraščiai, 80 psl. \$2.50.

21. Alfonsas Tyruolis, METU VINGIAI. Lyrikos rinktinė, 180 psl. \$3.00.

22. Jonas Valaitis, SENOVĖS LIETUVIŲ DIEVAI. Mitologijos posmai, 55 psl. \$1.00.

23. Uršulė Zemaitienė, SUVALKIEČIŲ VESTUVĖS. Su trumpu jų apra-šymu ir gausybe dainų. 80 psl. \$2.50.

24. Adomas Jasas, BŪK PALAIMINTAS. Poezija, 115 psl. \$3.00.

Norėdami įsigyti šias ar kitas knygas, prašome atsiųskite į Naujienų rašinę arba užsakyti paštų, pridant čekį, ar piniginių orderių.

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

How a minus
on your paycheck
can be a plus
in your future.

Sound confusing? It isn't, really. When you join the Payroll Savings Plan where you work, an amount you designate will be set aside automatically from each paycheck. That's the "minus."

That amount will then be invested in U.S. Savings Bonds. That's where the "plus" comes in. Because you're automatically saving for your future, with one of the safest investments there are: U.S. Savings Bonds.

And, by deducting a little at a time from each paycheck, you don't feel the pinch financially. Before you know it, you'll have quite a tidy sum tucked away.

And, best of all, there's a bonus interest rate on all U.S. Savings Bonds — for E Bonds, 5 1/2% when held to maturity.

ity of 5 years, 10 months (4% the first year). That extra 1/2%, payable as a bonus at maturity, applies to all Bonds issued since June 1, 1970... with a comparable improvement for all older Bonds. Put a little "plus" in your future. Join the Payroll Savings Plan.

Bonds are safe, if lost, stolen, or destroyed, we replace them. When needed, they can be cashed at your bank. They may be deferred with automatic payments. And, always remember, Bonds are a great way to save.

Take stock in America.
Now Bonds pay a bonus at maturity.

NAUJIENOS
1739 So. Halsted Street Chicago, Ill. 60608

SVEIKA, ČIKAGA!

Iš Clarks Summit (Pennsylvanijos) į Čikagą yra trys būdai: automobiliu, lėktuvu ir pėsčute. Pasirinkau lėktuvą, pačią neįdomiausią priemonę.

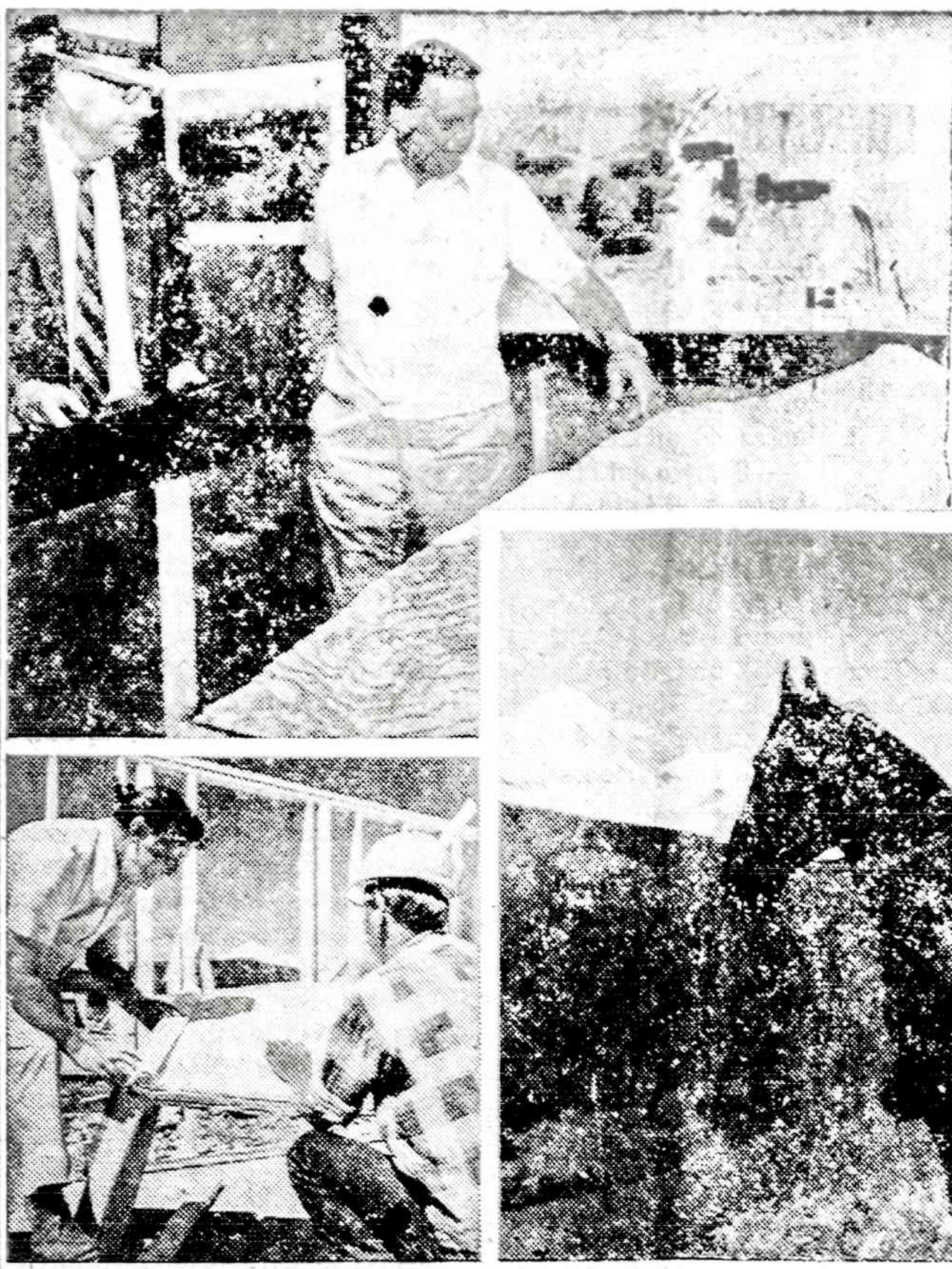
Jei važiuotum automobiliu — pats Dievas padėjo kalmus ir kalnelius, pilna riekute prisodino lapuočių, tarp jų sumaniai įglūdinamas upelių ir ežerų. Ne kas beliko kontinentalui — patiesti keturias linijas cemento ir asfalto. Gražią vasaros dieną, akis išvertus neskubant, šiltais malonumais riedėti tokiu greitkelio. Visai be patriotinės propagandos priemonių, patariu čikagiešiams patraukti 80 greitkelio. Patys įsitikinsite, jog ne daug reikėjo meluoti giriant tokį naują ir tokį gražų kelią.

Žinoma, kur kas maloniau būtų pėsčute patraukti 80 kelių, bet United States of America visai užmiršo pėsčiųjų žmogystę, gal tik šuva šiaip taip prasiirangytų greitkelio pašonėmis, ir tai labai atsargiai. Vaziuodamas atgalios 80 greitkelio sūnaus mašina, be jokių vairavimo rūpesčių, susidūmėjau pėsčiojo dalia: nėra jam vietos miestuose, nėra keliuose. Išrado jis mašiną, pa-

vadino ją karu — automobiliu ir įsisėdė ant amžių amžių. Ir pavergė žmogystą mašina, įduodama ruli į rankas ir apsunkindama kišenę niekad nesibaigiančiomis sąskaitomis. Stena žmogus, dūsaujantis visais plaučiais, skubinasis vytišis maža — paskutinį mašinos modelį. Ir kur galas? Čikagiešiams begip — turi kablį kabinierinėse... bet ar visur tolika laimingi?

Kad taip pasiūlius USA išvesti nors siaurus takelius grybautojams (Pronskui ir Pužauskui — atkakliems grybautojams), uogų rinkėjų, o ir medžiotojų. O tokiu takeliu, su skautiškais pasamoniais imi ir patrauki iš Pennsylvanijos į Clevelandą, pav. pas čiurolioniečius, pasieki ir Toledo; juk ir ten gimė, pažįstami, paprasti žmonės ir iškilieji — urviniai. Nebetoli ir Detroitas. Ten, žinoma, gimsta automobiliai, bet tu, žmogus, kuprinėje nešiesi šv. Agotos duonos ir šventinto vandens — apsiginti nuo jų.

Kai jau tu dėlioji puspaukštus ant Fordo ir General Motors žemės, ir pavyksta išsikukti nuo automobilio, nebe-

Chet Huntley aiškina architektui Arnold Palmer, kokių namų jis norėtų. Architektas viską taip suplanavo, kad būtų puikus golfo laukas. Apačioje Chet Huntley įdėjęs savo laukais, o kairėje tikrina statybos planus.

kas nužirklioti ir lietuvių sostinė Čikagon. Be lietuviškų dyvų, juk verta aplankyti miestą, kur gyvena ir viešpatuoja nepakeičiamas meras ir stotingas sielovados stulpas — nepalengiamas kardinalas... kurį lietuvių artojai ir dievobaimingi parapijiečiai piketavo. Istorija. Ir dar, matytis, piketuos, kai dievobaiminguosius pasieks žinios iš dviejų diocelijų — Maskvos ir Romos. Karingas daiktas užsirusť Lietuvos katalikas! Bet ir — nekaringas iki galo.

Man neteko nudėlioti puspadžiais į Čikagą, kaip jau minėta, sėdau į lėktuvą. Iš Scran-tono, Avocos aerodromo, vieni nusivylimai pasisamdžius lėktuvą. Lauki eilutėje, praktikuojant bilietas ir čemodanas, kol įlipi pro siauras duris. Darosi kažin kaip beveik įdomu, nors skrendu kelintą kartą. Išako diržus susiveržti, lyg diržas kune dūšią išlaikys, jei teks kristi.

Nespėjai atsisėsti, susipažinti su kaimynais: atrieda išgėrimai, lydimi dviejų merginų. Merginos šypsosi, įtikinančiai klausia ką bevelytum, brangus keleivi? (Jau jos žino tavo gersiant, tik tark ką?). Turiau Martini. Doleris. Allegheny bendrovė duoda tik kavą, arbatą, vandenį, o visa kita — doleris. Gauni gėralą, kalbėsi su kaimynais, ruošiesi ilgelesniam gurkšnojimui. Veltui Jau Pittsburghas. Kuriam galui taip ruošiasi! Aerodrome reik palaukti. Dvi veržles priveržia (matyt, atspalaidavo gerokame karštyje, o gal nuo Martini?).

Kylam Čikagon. Ohio, Indiano ir Illinois lygumos, negudraus matininko sukarpytos netaisyklingais keturkampiais, trikampiiais, rombais. Nepalyginsi su Pennsylvanijos lapuočių miškais, kalneliais. Nėra kada girti Pennsylvaniją — jau paežerė, jau ir Čika-

KASTINYS

Žemaičių valgis kastinys yra taisomas iš grietinės šitaip: į puodynę įpilami kokie du šaukštai grietinės ir įdedamas sviesto gabaliukas; paskui pradama sukti šaukštu, ir grietinė tirštėja, bet vos tik atsiranda skysčio ar sviesto kruopelių, puodas kaitinamas ir sukama šaukštu jame esanti grietinė; paskui vis pyliojama po keletą grietinės šaukštų, žiūrint, kad nesusisuktų sviestas; pamažu susisuka baltos spalvos masė; į ją pridama druskos, pipirų, svogūnų; šaldoma masė tirštėja; kastinys ilgai neišilaiko, valgomas jis su duona, o dar geriau su karštomis, ką tik išvirtomis bulvėmis.

P. Višinskis (iš Raštai)

nano nuotaiką. Didelis menininkas, biznierių stumiamas, virto nemažu šarlatanu. Tai mano asmeniškai iš-tartis, jums neprivaloma.

(Bus daugiau)

PRŪSŲ DAINA

Aš atrakinsiu
Dainų skrynelę,
Paleisiu ant lustelio.
Nuo Tilžės miesto
Į Karaliaučius
Dainuote nudainuosiu.

Nuo Karaliaučiaus
Iki Berlyno
Ryluote nuryluosiu.

Prūsų dainos
(iš Petras Rimša pasakoja)

GREITUMO VAISTAS

Pranežuo mulas sustojo vidury kelio ir nė iš vietos. Lyg tyčia pro šalį važiuojo veterinarijos gydytojas. Čukinkas jam ir sako:

— Kaip gerai, kad jūs čia atsiradote! Gal turite kokių vaistų, kad galėčiau šitą prakeiktąjį išjudinti?

Veterinorius įpylė į delną truputį kažkokių miltelių ir supylė juos mului į nasrus. Mulas lyg padūkęs šoko iš vietos ir dingo už kelio posūkio.

— Kiek aš jums, daktare, skolingas?

— Du frankus.

— Būkite geras, duokite man tų miltelių dar už dešimtį frankų.

— Kam jie jums?

— Tai man pačiam. Kad dabar galėčiau tą velnio gyvulį pasivyti.

Per anksti apsidžiaugė

Vienas rašytojas pasakoja: Perskaičius kūrinių, prie tribūnos priejo ponitė, ir paprašė, ar ji negalėtų gauti mano kūrinių kopiją, o jei ne, tai ar yra kur išspausdinta, kad ji galėtų nusipirkti. "Atsakiau, kad nesu tiek garsus, kad mano veikalai būtų atspausdinti."

— O kada jie bus atspausdinti? norėjo žinoti ponitė.

— Greičiausia, po mano mirties, atsakė jaunas rašytojas.

— Puiku! Tikėkim, kad ilgainiui neteks laukti!" apsidžiaugė ponitė.

DĖDĖS ŠERNO GYVENIMO BRUOŽAI
YRA GERIAUSIA DOVANA

Vyresnieji Amerikos lietuviai Juozas Adomaitis - Dėdė Šerną asmeniškai pažino, skaitė jo straipsnius, knygas ir klausėsi jo paskaitų. Dabar jie gali paskaityti gražiai surašytą Dėdės Šerno gyvenimą. Jiems bus įdomu prisiminti senus laikus ir pasiskaityti gražių istorijų. Naujai atvykęs lietuviai galėtų žiemos pasiskaitymams nusipirkti Antano Rūko parašytą Vienišo Žmogaus Gyvenimą - Dėdės Šerno gyvenimo bruožus. Jie pradžiugins kiekvieną, kas jį atsimeina ir pažinojo, o naujesiems ateiviams, jaunimui, rašytojo A. Rūko lengvas, vaizdas gražia literatūrine forma pasakojimas duos progos susipažinti su mūsų pirmųjų lietuvių šviesulių gyvenimu ir jų kietą, ideologinę veiklą.

Antanas Rūkas, VIENIŠO ŽMOGAUS GYVENIMAS, Juozas Adomaitis - Šerno gyvenimo bruožai. Išleido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija, Chicago, 1962 m. 206 psl., kaina 2 dol.

GAUNAMA "NAUJIENŲ" ADMINISTRACIJOJE

Dr. KAZYS GRINIUS

ATSIMINIMAI IR MINTYS

II tomas, 1962 m. Gražiais viršeliais. Kaina \$5.00.

Išleido Dr. Kazio Grinio Komitetas. Knyga galima nusipirkti "Naujienose" už \$5.00, užsakant paštu reikia pridėti 25 centus pašto išlaikymams apmokėti. Taip pat galima išsigyti ir pirmąjį "Atsiminimų ir minčių" tomą (neįrašta) už \$2.00.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street — Chicago 8, Ill.

KNYGA - GERIAUSIA DOVANA

1. Dr. K. Grinius, ATSIMINIMAI IR MINTYS II t., 336 psl. \$5.00
2. Juozas Liūdžiūnas, RAŠTAI, 246 psl. \$3.00
3. M. Žosėnko, SATYRINĖS NOVELĖS, 199 psl. \$2.00
4. Liudas Mikšys, IŠ ISTORIJOS UKANŲ ATEINA LIETUVA, 699 psl. \$12.00
5. Juozas Kapačinskis, ŠIAUBINGOS DIENOS, 376 psl. \$4.00
6. J. Augustaitis, ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA, 154 psl. \$1.50
7. Prof. V. Biržiška, SENŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA, du tomai, 207 ir 225 psl. \$2.00 ir \$3.00
8. Marius Katiliškis, ŠVENTADIENIS UŽ MIESTO, 356 psl. \$5.00
9. St. Kairys, LIETUVA BUDO, 416 psl. \$2.00
10. Vl. Mingėla, KUN. ANTANAS MILUKAS, Jo gyvenimas ir darbai. \$6.00
11. Adomas P. Jasas, BŪK PALAIMINTASI, \$3.00
12. Dr. Antanas J. Gussen, DANTYS, 158 psl., minkštais viršeliais \$2.00, kietais \$4.00
13. Juozas Švalstas, PETRAS ŠIRVOKAS, 228 psl. \$2.00
14. Henrikas Radauskas, EILERŠČIAI, 239 psl. \$5.00
15. Mikas Petrauskas, EGLE ŽALČIU KARALINĖ, \$5.00
16. C. R. Jurgėla, HISTORY OF THE LITHUANIAN NATION, \$10.00
17. Petronėlė Orinaitė, KA LAUMĖS LĖMĖ, 236 psl. \$3.00
18. Kipras Bielionis, TERŪRO IR VERGIJOS IMPERIJA, 310 psl. \$1.00
19. Dr. J. B. Končius, VYTAUTAS THE GREAT, 211 psl. angliškai. \$4.00
20. Pranas Alšėnas, MARTYNAS JANKUS, biografinė, 294 psl. \$4.00
21. Stasys Santvaras, AUKOS TAURĖ, lyrika, 152 psl. \$2.50
22. V. D. Sruogienė, LIETUVIŠKŲ ISTORIJA, 416 psl. \$6.00

Šitas knygas galite išsigyti "Naujienų" ofise arba gauti paštu, atsiuntę nurodytas sumas čekiu arba money orderiu, šiuo adresu:

"NAUJIENOS"

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

Jau išėjo seniai laukta

Juozės Vaičiūnienės knyga

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENČIŲ TAKAIS

100 didelio formato psl., daug paveikslų. Kaina \$2.00. Persiuntimui paštu reikia pridėti 25 c. egzemplioriui. Ansambliai, chorai, grupės, užsakydamos 10 ar daugiau egzempliorių, nemoka pašto persiuntimo išlaidų. Knygą galima gauti Naujienose arba pasiunčiant čekį ar Money orderį tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

Raginkite savo apylinkę
augti - taupykite!

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka du didelius darbus. Pirmia, jie padeda jums pasiekti asmeniškus jūsų užsimojimus. Antra, jie padeda sukurti geresnę apylinkę bendruomenę ir parūpina fondus namams išsigyti. Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuostabių nuo mėnesio pirmos.

6%
5%

PER ANNUM
ON SAVINGS CERTIFICATES
OF \$5,000, OR MORE,
2 YEAR MATURITY

UNIVEST TAUPYMO
SĄSKAITOMS

Taupymo indėliai
Aprausti iki \$20,000.

UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St.

Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS

Išleista 1923 metais

Tel. 421-3070

Istaigos pietuose kiamas automobiliams pastatyti

NAUJIENOS
THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone HA 1-6100

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:	trims mėnesiams	\$6.00
in Chicago \$22.00 per year, \$12.00 per six months, \$7.00 per 3 months. In other USA localities \$20.00 per year, \$11.00 per six months, \$6.00 per three months; Canada \$22.00 per year, other countries \$23.00 per year.	vienam mėnesiui	\$2.00

15 cents per copy. 15 c. on Saturday

Dienraščio kainos:

Chicagoje ir priemiesčiuose	metams	\$22.00
pusei metų	\$12.00	
trims mėnesiams	\$7.00	
vienam mėnesiui	\$3.00	

Kitose JAV vietose:

metams	\$20.00
pusei metų	\$11.00

NAUJIENŲ ofisas atdaras kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.

Komunizmas žmones varo bizūnais

Rusai imperialistai siekia užvaldyti pasaulį. Tai darė Rusijos carai, to paties siekia dabartiniai Rusijos valdovai. Lenino mokyklos auklėtiniai yra daug apdairūs, negu karo pareigūnai. Imperialistinius siekimus jie apdengė įvairiomis fantazijomis ir iliuzijų skraistėmis. Jie skelbia, kad siekia taikos visai žmonijai, tuo tarpu nuo 1918 metų yra visų didesnių karų kaltininkai. Jie pasakoja, kad stengiasi pagerinti darbininkų gyvenimą, tuo tarpu niekur darbininkai taip skurdžiai negyvena, kaip rusų valdomose srityse. Jie aiškina, kad įvedė proletariato diktatūrą, tuo tarpu proletaro balsas visai negirdimas ne tik darbovietėje, bet ir tolimesniame valstybės užkampyje.

Rusai skelbia komunizmą ir pasakoja apie socializmą, bet jie organizuoja pavergtų kraštų visišką nualinimą ir pavergtų žmonių didžiausią išnaudojimą. Patys rusai nepajęgtų to padaryti. Krašto alintojus ir žmonių išnaudojimus jie organizuoja kiekviename krašte, kurį tikta raudonoji armija payergia. Lietuvoje kraštą alinti ir gyventojus išnaudoti rusams padeda lietuviai komunistai. Lietuvos komunistus organizuoja, auklėja ir prižiūri rusai. Savo laiku Lietuvoje buvo atsiradę keli plokščiapročiai vyrai ir moterys, kurie norėjo suorganizuoti Lietuvos komunistų partiją, bet visi tie lietuviai dar prieš Antrąjį Pasaulinį Karą Minske rusų čekistų buvo sušaudyti. Mickevičius — Kapsukas buvo ištikimiausias rusiškąjo imperializmo bendradarbis. Jis čekistams įskųsdavo kiekvieną lietuvių komunistą, kuris bent kiek nukrypdydavo nuo imperialistinių rusų siekimų.

Nepriklausomos Lietuvos laikais visi Lietuvos komunistai sutildydavo dviejose Kauno sunkiųjų darbų kalėjimo kamerose. Ten būdavo komunistų partijos centro komitetas, visi "bojevikai" ir organizatoriai. Lietuvos policija komunistus pažino ir bet kurią valandą galėjo juos visus padėti už grotų. Komunistai valstybinei Lietuvos santvarkai niekad nesudarė rimto pavojaus. Šiandien Lietuvoje komunistų skaičius žymiai didesnis. Šių metų pradžioje komunistai gyrėsi, kad visame rusų okupuotame krašte yra net 122,000 partijos narių. Jie yra įvairiai organizuojami, bet patį pagrindą sudaro taip vadinama "pirminė organizacija". "Pirminės" organizacijos nariams uždedamas pats sunkiausias krašto alinimo ir žmonių išnaudojimo darbas.

LIETUVIO NAŠLAČIO NUOTYKIAI

Rašo LEONAS APOLIS — OPULSKIS

11

VARGINGA IR PAVOJINGA KELIONE VLADIVOSTOKAN

Kelias iš Omsko į Lietuvą dar tebebuvo uždarytas. Aš nutariau antrą kartą mėginti pasiekti Vladivostoką. Pasirinkau tą miestą vien dėl to, kad paslaptinė jėga be pertraukos mane ten traukė. Geležinkelio stotyje nusipirkau bilietą su sustojimu Charbine, Mandžiurijoje. Maniau, gal pereisiu sieną į Kiniją. Su dideliu vargu nuvažiavau iki Chabarovsko miesto. Kelias į Charbiną buvo sugadintas. Partizanai buvo susprogdinę traukinį, kurisėjo ten kelioms dienoms anksčiau, negu aš atvažiavau į Chabarovską. Laukdamas, kol sutaisys išardytą geležinkelį, aš dariaus po miestą, tikėdamas susirasti kokį nors darbą. Pašte buvo reikalingi darbininkai, bet manęs nesamdė. Pašto viršininkas aiškino, kad aš esąs per jaunas, galys būti pašauktas kariuomenėn. Tas patvirtino mano nujaudimą, kad baltas bilietas (paliuosavimas nuo kariuomenės prievolės neribotam laikui) mažai reikšmės teturi karo metu. Tai taipgi sutvirtino mano ryžtą ir padidino mano viltį, kad esu ant tikrojo kelio į laisvę, kurios taip seniai ieškojau.

Pamaniau, kaip gera būtų, jeigu koks

patikimas ir sąžiningas žmogus pervežtų mane laiveliu į kitą Amuro upės pusę pas kinus. Chabarovskas stovi ant Amuro kranto, kuris skiria Rusiją nuo Kinijos. Atsirado keli kinai, kurie sūlėsi man patarnauti, bet aš pabijojau rizikuoti, kad neatsidurčiau upės dugne.

RUSAS PRUCKOVSKIS

Geležinkelio stotyje susipažinau su vienu pamokytu ir išmintingu rusu, pavarde Pruckovskij. Jis keliavo tąja pat kryptimi kaip ir aš, ieškodamas kokios nors tarnybos. Jo šeima buvo didelė ir savo ūkyje Tomsko gub. neužteko visiems darbų, kad galėtų pragyventi. Taupumo sumetimais apsigyvenome viename viešbutio kambaryje. Bendromis jėgomis iš naujo išbandėme visas galimybes darbui gauti Chabarovske, bet veltui. Kelias traukinių į Vladivostoką dar tebebuvo uždarytas, o ilgiau laukti nebenorėjome. Pruckovskijui pasiūlius, aš sutikau tęsti kelionę laivu — Amuro upe. Bijojome ir laive, nes, plaukiant per miškus, ten pasislėpę partizanai apšaudė mūsų laivą, ir keltą mūsų bendrąkeleivių sužeidė.

Priplaukę iki Černigovkos miestelio, Primorskoj gub., sustojome apsižiūrėti. Buvome girdęje laivo keleivius pasakojant, kad to miestelio valdžia yra pabėgusi. Taip, bolševikų valdžia buvo išvyta, įvairios įstaigos, mokyklos ir valstiešias raštinės uždarytos, o jų tarnautojai išbėgioję. Mano draugas rusas gavo ten valstiešias raštininko vietą. Jis patarė man pa-

laukti keltą dieną, kol aptvarkys raštinę, o paskui mėginsius nusisamdyti mane savo pagalbininku. Valstiešias gyventojams užprotestavus, Pruckovskis buvo priverstas rinktis sau pagalbininką iš vietinių žmonių.

PRANASISKAS SAPNAS

Kokių dviejų-trijų savaitių bėgyje aš gavau antrą, mažai lauktą smūgį. Chabarovsko pašte negavau darbo, nes aš buvau "perjaunas", o Černigovkoje nedavė man tarnybos, nes buvau "ne vietinis". Bet aš nenusiminiau, nes ieškojau ir mėginau gauti paskutiniuosius du darbus vien dėl to, kad būčiau arčiau Rusijos pasienio ir, progal pasitaikius, galėčiau pereiti sieną.

Išvargęs per dieną ir, žinoma, kiek susijaudinęs, anksčiau vakare aš nuėjau gulti viena mintimi ir troškimu, kad ką nors naujo sugalvočiau. Tikėjau, kad gerai išsimiegojus, mano galva bus lengvesnė ir aš galėsiu protingiau ir išmintingiau planuoti tolimesnį savo žingsnį.

Prieš vidunaktį per sapną aš girdžiau lyg Angelo Sargą balsą, kuris anksčiau įspėjo ir ragino mane bėgti iš cėlono Kijevo. Tas balsas kategoriškai sakė, kad mano išsilaisvinimo valanda artinasi, ir kad aš, nieko nelaukdamas, privalas vykti Vladivostokan. Dabar aš aiškiai prisiminiau, kad ruošinėjau į šią kelionę Omske, mano partneris irgi ragino mane važiuoti Vladivostokan, o ne kur kitur.

Per ištisus ketverius metus Sibire aš

vadovavau tik savo nujaudimais bei persapną gautais iš mano partnerio įkvėpimais, ir visados man pasisekdavo išsivaduoti, kad ir iš didžiausio pavojaus, ar kelbos padėties. Tad būtų buvę labai neįsimintinga, o gal ir rizikinga nepaklusti tos nakties nurodymui.

NAUJI VARGAI VLADIVOSTOKE

Atsidūręs Vladivostoke, aš pradėjau vėl savo įprastą kelionę gatvėmis, ieškodamas darbo ir galimybių išvažiuoti į užsienį. Išvaikščiojau visus kampus-kampečius. Mačiau, kaip sanitarai renka aziatų lavonus nuo gatvių ir krauna juos į vežimus, lyg tai būtų kokie rastai ar pagaliai. Nuo to mato (džumos) kriata kinai, kaip rudens metu lapai nuo medžių. Ta liga esanti labai pavojinga ir limpanči: užtenka sveikam žmogui pasisveikinti su užsikrėtusiu asmeniu, ir tas sveikasis neuilgo mirštąs.

Vieną dieną aš parėjau į savo išnomotą kambarį tiek susijaudinęs, išvargęs ir sušalęs (jau buvo šaltas ruduo), kad negalėjau nusidėti, taip smarkiai drugys krėtė-purtė mane. Tokia mano sveikatos padėtis dar svetiname mieste, kuriame neturėjau nė vieno pažįstamo asmens, įvarė man daug baimės. Tačiau nutariau nepasiduoti ir grumtis su savo liga. Nuėjau gulti, apsiklosčiau šilta, sudėdamas visus savo drabužius ant savęs, ir užmigau. Išsimiegojęs ir vėl iš naujo ėmiau bastytis po miestą.

Sužinojau, kad lenkų legionas rengiasi

kraustyti Lenkijon. Norėjau prisirašyti prie jo ir kurti keliuotą Europon. Bet manęs nepriėmė, nes nemokėjau lenkų kalbos, nieko negelbėjo ir mano lenkiškai skambanti pavardė "Opulskis".

Pagaliau 1919 metų rugsėjo 8 dieną susiradau Lietuvų Komitetą. Per to komiteto pirmininką, p. N. Grubį, sužinojau, kad Rusijos konsulas iš Gensao buvo atvykęs Vladivostokan ir ieškojo lietuvių, kuris sutiktų tarnauti pas jį. Mat, jis buvo latvis ir norėjo pramokti lietuvių kalbos. Man patarė kreiptis į Rytų institutą dėl platesnės informacijos. Ten nuvykęs sutikau labai simpatišką ir geros širdies lietuvi p. Joną Pakintį, kuris tarnavo tame institute vartininku. Jis pasakė man, kad Gensano konsulas jau buvęs užvažiavęs pas juos atsisveikinti su savo mokslo draugais — institute studentais — ir šiandien išplauksias laivu atgal į savo būstinę. Toliau Jonas aiškino man, kad pamėginčiau užsikurti pas pašto viršininką, gal dar aš užtikčiau jį tenai. Jie esą mokyklos draugai ir, galimas daiktas, kad konsulas tebesi svečiuoja pas jį.

(Bus daugiau)

Skaitykite ir platinkite
Dienraštį "Naujienas"
Jos visad rašo

TEISYBE

KAZYS ŠKIRPA

1940-41 M. LIETUVIŲ AKTYVISTŲ FRONTAS IR KOVOS KELIAS

(Tęsinys)

Kadangi buvo prisibijoma, jog laike sukilimo galėtų būti politinio keršto aktų ir savavalių asmeninių sąskaitų suvedinėjimų, tai vykdomoje sukilimui pravedti instrukcijoje, suformuluotoje gen. Raštikio ant pagrindo aukščiau minėtų "Nurodymų", buvo įsakmiai nurodyta:

"Reikia saugoti, kad areštuotieji nebūtų savavališkai žudomi, bet kad būtų elgiamasi su jais humaniškai, nors ir su pri-

deramu griežtumu".

Kitas, begaliniai jautrus, dalykas buvo tai nustatymas momento kada sukilimą pradėti. Jis buvo "Nurodymuose" suformuluotas sekančiai:

— Signalu sukilti reikia laikyti momentą, kai vokiečių kariuomenė žengs per sieną ir pradės rusus pulti. Jei apie tą momentą LAF vadovybei pavyktų sužinoti nors kiek iš anksto, tai tuojau būtų pasistengta duoti apie tai žinių per slaptus agentus ir ryšininkus, dirbančius vienoje ir kitoje sienos pusėje, kad

Kad nekaltėtume tuščiai, pacituosime rusų okupuotame Vilniuje Lietuvos komunistų partijos centro komiteto leidžiamos Tiesos įžanginį. Citata bus kiek ilgesnė. Ji paimta iš laikraščio, šiomis dienomis iš Vilniaus sugrįžusios turistės parvežė. Jokubkos redaguojama Vilnis net nusirašydama straipsnius dažnai padaro klaidų. Be visos eilės kitų pirminei organizacijai uždedamų pareigų, Tiesa šitaip jas nusako:

"Pirminės partinės organizacijos taip pat telkia darbo žmones vykdyti eilinius komunizmo statybos uždavinius, vadovauja socialistiniams lenktyniavimui, kad būtų įvykdyti valstybiniai planai ir darbo žmonių įsipareigojimai, skatina masės atskleisti ir geriau panaudoti vidinius rezervus, plačiai diegti ir gamybos, mokslo bei technikos laimėjimus ir pirmųjų patyrimą, stiprina darbo drausmę, rūpinasi darbo našumo didinimu, produkcijos kokybe, visuomeninio turto išsaugojimu ir gausinimu žmonėse, tarybiniuose ūkiuose ir kolūkiuose, iš pirminės partinės organizacijos reikalaujama dirbti masinį agitacinį ir propagandinį darbą, auklėti masės komunizmo dvasia, padėti darbo žmonėms įsigyti valstybinių ir visuomeninių reikavų tvarkymo įgūdžių. Plačiau vykdydama kritiką ir savikritiką, pirminė partinė organizacija kovoja su biurokratizmu ir vietininkiškumo reiškiniais, valstybinės drausmės pažeidimais, užkerta kelią mėginimams apgauti valstybę, imasi priemonių prieš išžidimą, neūkiškumą ir svaistymą." (Tiesa, 1971 m. rugp. 12 d. 1-as psl.)

Komunistų partijos nariu tapęs lietuvis, privalo tapti policininku, skundėju, varovu, lenktyniautoju, kovotoju prieš biurokratizmą ir kitas komunizmo nešamas negeroves. Jeigu jis nepanorėtų kitus darbininkus raginti lenktyniauti, tai tuojau jis kito varovo bus paragintas tai daryti. Savo laiku Lietuvoje komunistai pasakojo, kad jie kovojo už darbininkų reikalus. Dabar kiekvienas pirminės komunistų organizacijos narys verčiamas Lietuvos darbininką labiau išnaudoti. Komunistai tapo varovais, kurie įvairiausiomis priemonėmis bando įvaryti "komunizmą", naudingą tikrai sovietų imperializmui. Lietuvos gyventojų išnaudojimas toks didelis, kad "tarybinė" valdžia parvažiavusių Amerikos lietuvių neįsileidžia į kaimus. Rusams yra patogiau suvežti kaimiečius į Vilnių, negu parvažiavusiems parodyti visiškai nualintus kaimus.

skubiai perduotų toliau per tarpinius centrus į Kauną ir Vilnių.

Be to, ruošiamasi paskutiniui momentui arba vokiečių puolimui jau prasidėjus, nuleisti Lietuvoje iš lėktuvų parašutininčius, kurie atneštų paskutines instrukcijas.

Bet, kaip ten bebūtų, tikroju signalu sukilimui turi būti laikoma vokiečių peržengimas Lietuvos sienos. Kol to nėra įvykę, jokiems kieno nors nurodomiems terminams netikėti, kad nepatekus į provokaciją (pabrūkiamai mano padaryti dabar — KS).

Kadangi vokiečiams skubiai žygiuojant pirmyn, planingas sukilimo vadovavimas būtų neįmanomas, nes visi ryšiai tarp centrų ir periferijos būtų nutrūkę, tai negalima tikėtis jokių nurodymų iš viršaus. Sukilimas tokiomis sąlygomis turi įvykti automatiškai ir spontaniškai visame krašte. Todėl kiekvienas padalinys turi gauti radio žinias ar kaip kitaip sekti, kada vokiečiai pereis sieną. Tokią žinią pagavęs ir pranešęs apie tai savo kaimyniniams padaliniais bei aukštesniai vadui ir tuo būdu gautą žinią patikrinęs, tuojau imasi paskutinių pasirošimų. Ištikinus, kad gauta žinia yra tikra, ne kieno paleista provokaciniais tikslais, ryžtasi vykdyti iš anksto duotą uždavinį...

Visur, kur tik sukilimas pavyksta, pastatomi viešųjų įstaigų ir imonių priešakyje savo žmonės. Patartina visur, kur tik dar galima, gražinti į senas vietas buvusius, t. y. teisėtus Lietuvos vyriausybės savo laiku paskirtus pareigūnus, kaip, pavyzdžiui, apskrityų viršininkus, miestų burmistrus, valsčių viršininkus, geležinkelio stočių viršininkus, pašto viršininkus ir t. t. Taip pat tuojau gražintina visa viešoji policija, žuot kūrų gyventojų laikiną miliciją.

Visi minėti pareigūnai turi būti tuojau, kaip sukilimas toje ar kitoje vietoje įvykęs, paraginoti grįžti į savo senas vietas ir užsidėti turėtą nepriklausomą Lietuvos metų uniformą. Apie šitai ir visi kitokie išoriniai pažymėjimai valstybės buvimo ir valdžios veikimo turi būti atstatyti.

Gražintieji į savo vietas pareigūnai ar naujai paskirbieji tuojau išleisdžia reikalingus viešai tvarkai, gyventojų saugumui ir bendram ramumui palaikyti skelbimus ir įsakymus, kuriuos plačiai išplatinti ir viešai išpldyti, kad gyventojai žinotų, kaip jiems laikytis, ir kad visi patirtų, jog valdžia yra ir veikia.

Gražinimas senų pareigūnų, uniformų restauravimas, valstybės ženklų atstatymas ir skubus

išleidimas ir viešas pasiskelbimas įvairių valdžios įsakymų — visa tai yra aktai, kurie turi vokiečiams parodyti, jog krašto valdymo aparatas tapo atstatytas ir veikia, kaip pridėra. Vokiečiai, pastatyti šitaip prieš įvyksį faktą, negalėtų su tuo nesiskaityti (pabrūkiamai mano padaryti dabar — KS).

"Nurodymai Lietuvai išsilaikinti" iš pradžios tebuvo duodami pasiskaityti ir įsidėmėti tik patikimiausiems ryšininkams. Pirmasis, kuriam daviau juos pasiskaityti pas mane, mano būte, buvo ypatingas Vilniaus centro ryšininkas, kuris buvo atvykęs per "žaliąją sieną" į Berlyną gauti informacijų ir išsamesnių "nurodymų" kaip tik antroje kovo mėnesio pusėje, kuomet sakytos instrukcijos tekstą baigiau surašinėti. Tai buvo Vilniaus LAF štabo narys Mykolas Naujokaitis, kuris tada buvo prisidengęs slaptąžodžiu "Kumpis 24". Straipsnyje "Pasirosta ir įvykdyta" ("I Laisvę", Nr. 3-40, 1954 m., psl. 3-9) inž. A. Damašius, vienas iš Kauno LAF centro buvusių vadovų, paliudija apie "Kumpio 24" misiją šitaip:

"Jis vyko į Berlyną painformuoti apie pasirengimus sukilimui ir laikinajai Vyriausybei sudaryti. Tai buvo 1941 m. kovo mėn. Atlikęs uždavinio pirmąją dalį, Naujokaitis grįžo, kad atliktų ir antrąją, reikiamas žinias išmokęs atmintinai. Laimingai perėjęs pasienio viešų užvarą, buvo pastebėtas pasienio sargybinių, kurie pradėjo šaudyti. Atsisauldydamas mėgino grįžti atgal, bet iš ten jau sutiko taip pat šūvius. Vienos kulkos persautas per krūtinę, kitos per dešinę koją, leidosi liksiomis jėgomis į greitimą miškeli. Jį privijusius pasienio sargybinių šūnis nušovęs, jau buvo besiekias priedangą, kai gavo dar trečią kulka. Sukaupęs likusias jėgas, pasislėpė miške lin tankumyne. Tik rytojauš dieną sargybinių jį ten rado be sąmonės. Pristatė Tauragės ligoninę, kur budėjo kaip tik viena iš seselių, slapta aktyvistų bendradarbė.

"Kai M. Naujokaitis trumpam laikui atgavo sąmonę, jis perdavė seseli, ką atmintinai buvo išmokęs. Toji žinija, kam informacijos reikia siųsti toliau. Informacijos iš jos leido štabui orientuotis, kada gali prasidėti karo veiksmas. Tuo tarpu atsigaavęs sužeistasis Naujokaitis, iš Kauno gavus įsakymą, buvo įmestas į NKVD sunkvežimį ir atgabentas į Kauno sunkiųjų darbų galėjimą. Laikė jį kalėjimo ligoninėje, kad sustiprinę galėtų apklausti. Jam žy-

— "Kai M. Naujokaitis trumpam laikui atgavo sąmonę, jis perdavė seseli, ką atmintinai buvo išmokęs. Toji žinija, kam informacijos reikia siųsti toliau. Informacijos iš jos leido štabui orientuotis, kada gali prasidėti karo veiksmas. Tuo tarpu atsigaavęs sužeistasis Naujokaitis, iš Kauno gavus įsakymą, buvo įmestas į NKVD sunkvežimį ir atgabentas į Kauno sunkiųjų darbų galėjimą. Laikė jį kalėjimo ligoninėje, kad sustiprinę galėtų apklausti. Jam žy-

— "Kai M. Naujokaitis trumpam laikui atgavo sąmonę, jis perdavė seseli, ką atmintinai buvo išmokęs. Toji žinija, kam informacijos reikia siųsti toliau. Informacijos iš jos leido štabui orientuotis, kada gali prasidėti karo veiksmas. Tuo tarpu atsigaavęs sužeistasis Naujokaitis, iš Kauno gavus įsakymą, buvo įmestas į NKVD sunkvežimį ir atgabentas į Kauno sunkiųjų darbų galėjimą. Laikė jį kalėjimo ligoninėje, kad sustiprinę galėtų apklausti. Jam žy-

tejojo laimė, kad karui kinas bolševikai nespėjo jo paimti iš ligoninės. Šiandien jis išsvejo kaip gyvas liudininkas to heroizmo, kuris susipindėjo tarp Lietuvos jaunojo anais rezistencijos metais".

Bet "Nurodymų Lietuvai išsilaikinti" turinys buvo žodžių perteklinas pagrindžio centrams pakartotinai, būtent, — balandžio 18, gegužės 5, 6, 12 ir 19 dienomis. Pora savaitų prieš rusų-vokiečių karą buvo surinkta perteklini pagrindžiai net vykdamosios instrukcijos tekstas, tik daugiau jį sutrumpinus. Apie teksto gavimą buvo sušaukta patvirtinimo rašta. "Todel LAF vadovaujanti grądis Berlyne galėjo jaustis tikra, jog jokių nesupratimų negalės kilti ir kad pagrindžio centrai žinos, kaip jiems laikytis ir ką daryti, kad visam kam laikui pasirošus.

Kai karas vis labiau artėjo, LAF kovotojų — ryšininkų — siuntinėjimas į kraštą buvo intensyvinamas: buvo siunčiami ne vien paskiri kovotojai, bet kartais grupėmis po kelis, nes, sovietams sustiprinus sienos perėjimo kludivimus, neretai tekdavo ryšininkams veržtis per sieną stačia jėga, dėl to įvykdavo susisandymų su pasienio apsaugos enikavedistais.

Karo išvakarėse, pulk. lt. Graebel paprašius, buvo mano patiektas jam didesnis skaičius kalbos vertėjų vokiečių kariuomenės avangardiniam daliniam, nuskirtiems žygiuoti per mūsų kraštą. Šitai suteikė LAF vadovybei reiką progą perteklini plačiai į kraštą paskutinius nurodymus vietiniams. pagrindžio veikėjams apie tai, kokia buvo padėtis žiūrint iš Berlyno, ir kaip jiems laikytis bei ką daryti pačioje Lietuvoje. Kiekvienai vertėjų grupei iškeliaujant į frontą, jos vyrus surinkdavau savo būte ir pats painformuodavau apie viską, ką LAF vadovybė rado reikalinga jiems atskleisti. Tai buvo ne be rizikos tuo būdu atskleisti ir tokių dalykų, kuriuos prieš tai nežinojo tik ji viena ir kuriuos slėpė nuo vokiečių.

Tai buvo ypač svarbu dar ir todėl, kad numatymas nuleisti karo išvakarėse parašutininčių su paskiausiaiomis instrukcijomis buvo pasidarys nebeįvykdomas. Pulk. lt. Graebel aiškino, jog nebuvę galima parpinti jiems vietų lėktuvuose, kurie buvę perdaug apkrauti kitais dalykais ir kovos uždaviniais.

(Bus daugiau)

— Moters pyktis — kaip mėsos sviesas: ji nei šūdo, nei sviečia.

DR. ANNA BALIUNAS

AKIJŲ, AUSŲ, NOSIŲ
IR GERKLĖS LIGŲ
PRITAISO AKINIUS
2838 W. 63rd STREET
Ofisio telefonas: PROspect 8-3229
Resid. telefonas: WALbrook 5-5076
Kasdien nuo 10 iki 12 val. ryto,
nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta.

DR. K. G. BALUKAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGŲ
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford
Medical Building), Tel. LU 5-6446
Prima liguonių pagal susitarimą.
Jei neatsiliepia, skambinti 3-4-9012
Telefonas: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
tiksliai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiadienį, ir sekmadienį, ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7668

DR. C. K. BOBELIS

IR

DR. B. B. SEITON

INKSTŲ, IR ŠLAPUMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Telefonas: 695-0533
Fox Valley Medical Center
860 Summit St.
ROUTE 58, ELGIN, ILLINOIS

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisai: HEMlock 4-5849
Resid.: 388-2233
OFISO VALANDOS:
Pirmadieniais ir ketvirtadienį, 1-7 val.,
antradienį, penktadienį, nuo 9-3, trečiadienį,
ir sekmadienį, ofisas uždarytas.

Rez.: GI 8-0873

DR. W. EISIN - EISINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGŲ
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neat-
siliepia, skambinti MI 3-0001.

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1-4 popietį ir 6-8 val.
Treč. ir sekmadienį, uždaryta.
Ofisio telefonas: PORTsmouth 7-6000
Resid. telefonas: GARDen 3-7278

Ofisio telefonas: HE 4-1812 arba RE 7-9706
Residencijos: PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
VALANDOS: Pirmadienį, antradienį, nuo
2 iki 8 v. p. p. antradienį, ir ketvirtadienį,
nuo 9 iki 11 ir nuo 4 iki 8, o sekmadienį
nuo 9 iki 12 val.
Trečiadieniais uždaryta.

DR. FRANK PLECKAS

OPTOMETRISTAS
KALBA LIETUVISKAI
2618 W. 71st St. - Tel. 737-5149
Tikrina akis, pritaiko akinius ir
"contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, PUSLĖS IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 WEST 63rd STREET
Val: antradienį, nuo 1-4 po pietų,
ketvirtadienį, nuo 5-7 val. vak.
Ofisio telefonas: 776-2880
Naujas rez. telefonas: 448-5545

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisai: 2750 West 71st St.
Tel.: 925-8296
Valandos: 2-8 val. vak. Penktadienį
10-12 ir nuo 2 iki 8 val. vak.
Seksmdieniais ir trečiadieniais
uždaryta.

Rez. tel.: WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGŲ
Ofisai: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223
OFISO VAL.: pirm., antradienį, trečiadienį,
ir penktadienį, 2-4 val. vak. Seksmadieniais
2-4 val. po pietų ir kitu laiku
pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofisio telefonas: HEMlock 4-2123
Resid. telefonas: GIBson 8-6195
Prima liguonių pagal susitarimą. Del
valandos skambinti telefonu HE 4-2123.
Jei neatsiliepia, tai telefonu GI 8-6195

P. SILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai, protezai, med. Bap-
dažai. Speciali pagalba kėjomis
(Arch Supports) ir t. t.
Val: 9-4 ir 6-8, seksmdieniais 9-1.
2850 West 63rd St., Chicago, ILL. 60629
Telefonas: PROspect 6-5084

KAZIO BORUTOS MEDINIAI STEBUKLAI

Šią vasarą Lietuvoje pasiro-
dė šios Borutos knygos nauja
laida. Ji buvo spausdinama iš
1938 m. leidimo, už kurį 1939 m.
autorui buvo įteikta Ukmer-
gės miesto visuomenės literatū-
rinė premija. — Naujosios lai-
dos "redakcinė komisija" yra
sūminėti: J. Baltušis, V. Galinis,
V. Kubilius, A. Venclova. — Ka-
ip ir kaip jie galėjo redaguoti Sta-
lino laikais kankinto Borutos
literatūrinį šedevrą — sužino-
sime iš kada nors išleistos dabar-
tinio laikotarpio lietuvių liau-
dies humoristikos...

Cia dabar spausdiname ištrau-
ką iš Kazio Borutos Medinių
Stebuklų. J. B.

Prakalba

Vinco Dovinės nemirtingų kū-
rinų sužavėtas, pasiryžau ap-
rašyti jo nepaprastą gyvenimą
ir dar nuostabesnius darbus, ku-
rie mūsų skurdžias dienas nu-
skaidrina ir apšviečia amžinybės
šviesa.

Daug laiko sugaišau, kol su-
sečiau praeityje išlaikyti jo
dienų ir kūrybos giją, o paskui
daug širdies ir darbo pridėjau,
kol pagaliau, tą giją vynioda-
mas, suradau jo gyvenimo kūry-
bos kamuolių.

Cia turėčiau tarti nuosirdų
padėkos žodį visiems, kurie man

šitame darbe patarimu ar nuro-
dymu padėjo, bet liksiu jo nepa-
sakes, nes jaučiuosi daugiausia
skolingas šviesiai Vinco Dovi-
nės vėlei, kuri užsiliko jo dar-
buose ir mano ranką rašant ve-
džiojo.

Vinco Dovinė gimė lietuviš-
koje žemėje, daug vargo, kan-
čių, nelaimių ir sielvartingų rū-
pesčių pergyveno, klaidžiojo
liūdnos ir nedėkingos žemės ke-
liais ir šunkeliais, ne kartą su-
sirūpinęs mąstė kryžkelėse, sa-
vęs ir savo tikrojo kelio ieško-
damas, kol pagaliau surado ir
prieš savo norą pasidarė dieva-
dirbis.

Tai jis padarė dievų ir šventų
užtarytojų daugybę, kurie lie-
tuviškose pakelėse stovi, saugo-
dami mūsų kraštą nuo visokių
nelaimių, ir negalėdami apsau-
goti, nežemiškai nuliūdo ir susi-
sielojo, prisilęgti begalinio rū-
pesčio.

Tų savo šventųjų likimo ne-
buvo lemta išvengti ir jų kūrė-
jui — dievadirbiui. Vincui Do-
vinai, ir jis pats turėjo būti pri-
skirtas prie šventųjų skaičiaus,
bet praėjusių dienų patamsė nu-
stelbė jo ryškų ir neramų pa-
veikslą, o gal ir jo padaryti šven-
tųjų jį apleido, ir jis buvo visų
užmirštas.

Tikėtai jo nuostabių kūrinių,
tikrų medžių stebuklų, primena
mums jų didįjį kūrėją. Tai
graudžios sopulingosios septy-
neto kalavijų pervertomis širdi-
mis ir dvilikos žvaigždžių vai-
nikais apie galvas, su begaliniu
sielvartu laikantis ant kelių nu-
kryžiuotą Kristų ir su tyliu ro-
mybe pakeliantis mūsų liūdnos
žemės didįjį vargą ir kančią —
tai liūdni rūpintojėliai, susisie-
loję lietuviški Kristūs, kurie
stovi nusiminę kryžkelėse kaip
tie sėmėgiai kaimiečiai, prara-
dę žemę, — sunkus sielvartas
juos prislėgė, ir jie, be galo su-
sirūpinę, pasirėmė rankomis, ne-
išmanydami, kaip savo žemę iš-
ganyti. Telkiasi į pagalbą dau-
gybė šventųjų, bet ir jie taip iš-
vargę ir nuskurdę, kad nežino,
nei kaip patys sau pagelbėti, nei
kitiems padėti. Tikėtai jų romūs
veidai sužadina stiprybės pakel-
ti žemės vargą.

Bet nedaug Vinco Dovinės kū-
rinų šiandien pakelėse vėjai ir
lietus negailestingai skalauja,
daug jų pražuvo ar buvo šventų
vagiškų rankų pagrobti, kiti ne-
išmanėlių sudeginti kaip šventi
nepatentintus savo darbu ir ne-
suvaldytą kūrybos iniršio,
sunaikino. Bet taip jau dažnai
atsitinka su kiekvienu dideliu
kūrėju. Ir Jehova, sukūręs žemę
ir nepatenkintas savo kūry-
bos vaisiais, nežemiško sielvar-
to apimtas, siuntė jo visa savo
galybę, svaide žaibus į žemę ir
neradamas savo rūstybei ribų,
norėjo ją sunaikinti, bet ji, kar-
tą gavusi iš savo kūrėjo gyvy-
bės ir kūrybos galios, gyvena
savo gyvenimą, pati kuria, ken-
čia, kūrybos skausmą ir siekia
savo amžinybės.

Vinco Dovinė neturėjo visu-
galybių, jis galėjo tikėtis nesma-
giomis pagiriomis kartoti savo
nelemtą priežodį: "Dieve, tu ma-
ne sutvėrei, aš tave padariau,
pardaviau ir pragėriau". Tai gal
buvo tiksliai negailestingas sa-
vęs plakimas, o gal pasididžiavi-
mas savo kūrybos galia, kuriai
dievadirbio amatas buvo per
menkas. Vinco Dovinės gyslo-
se buvo per daug nerimo, širdy-
je per daug ilgesio, kad jis būtų
galėjęs savimi, savo darbu
ir aplinka pasitenkinti. Per vi-
są savo gyvenimą lyg degte de-
gė ir blaškėsi kaip ugnyje, iešo-
kodamas savęs ir to didžiojo
darbo, kuris gal būtų suteikęs
jo dvasiai ramybės ir įprasmi-
nės jo neramų gyvenimą.

Gal būt, jeigu Vincas Dovinė
būtų gimęs ne mūsų krašte, to-
se neišbrendamose iš pelkių lygu-
mose, jo gyvenimas būtų kitaip
susidėjęs. Gal šiandien mes tu-
rėtume iš jo didelį menininką,
kuris savo kūrybos tobulyste ir

kūrybos galiomis, bet gal tada
nebūtų jis mums toks savas, ar-
tumas, mielas. — spindėtų savo
šalta didybė ir tiek nepasakytų,
kiek dabar pasako paprastais,
dažnai netobulais lietuviškais
rūpintojėliais, madonomis ir
šventaisiais, kuriems jis atidavė
savo neramų menininko sielą.

Todėl ir parašiau, jį pagerbi-
damas, šią knygą. Su didele
meile, širdgėla, o kartais ir šyp-
sena lūpos sekliau jo gyvenimo
kelius ir kryžkelius, ties jais liū-
dėdamas, mąstydamas, o kartais

skaišti Vinco Dovinės vėlą, taip
negailestingai nukamuota žiau-
raus ir abejingo gyvenimo pel-
kėse, neapsiniauks ant manęs,
nes jis ir pats mėgdavo iš savo
dvasios aukštybių pasijuokti,
giedria šypsena nušviesti nykius
gyvenimo patamses ir linksmu
žvilgsniu sutikti auštantią die-
ną.

Kazys Boruta mediniai stebu-
klai arba dievadirbio vinco do-
vinės gyvenimas ir darbai. Išlei-
sta Vilniuje, 1971. Dailininkas K.
Skromanas. Tiražas 30,000 egz.

Mikėnas - geriausias Europos šachmatininkas

Liubline, Lenkijoje liepos mėn.
vyko tarptautinis šachmatų fes-
tivalis, kuriame dalyvavo Euro-
pos čempionai ir kiti pajėgūs
šachmatininkai. Sovietų Sąjun-
ga atstovavo nusipelnęs sporto
meistras, dar prieškariniais me-
tais pasižymėjęs šachmatininkas
Vladas Mikėnas. Jis surin-
ko 8.5 taško iš 13 galimų ir už-
ėmė pirmąją vietą. Apie tai lie-
pos 24 d. paskelbė Vilniaus
"Komm. Tiesos" laikraštis. (E)

Šią pasigėrėtiną žinutę atspau-
sdino "Draugas" šeštadieniniame
numeryje, š. m. rugpjūčio
14 d.

Na, "Draugas", gal ir nėra
kaltas, juk jis gavo šią žinutę
iš (E) (Ito?)

Ji, t. y. žinutė, nesuklaidins,
žinoma, nei Tautvaišo, nei Jan-
kausko, nei, pagaliau manęs, bet
tikrai suklaidsins daugelį besi-
semančių išminties, tarp kita-
ko, taip pat šachmatinės išmin-
ties, iš laikraščio.

Patriotizmas — gera ir su-
prantama savybė, bet vis dėlto,
vadovaujantis vien jausmais,
taip vadinamo tarptautinio fes-
tivalio laimėtoji nedera suteik-
ti "geriausio Europos šachma-
tininko" vardo, o reikia vadinti
būtent tik festivalio laimėtoju.

Nejaugi Vilniaus "Komm. Tie-
sa", o su ja kartu Elta ir "Drau-
gas", mano, kad Mikėnas iš tik-
rųjų geriausias Europos šach-
matininkas? Jei taip, tai Mikė-
nas geresnis už Danijos didmeis-
terį Bentą Larseną, už Vengri-
jos didmeisterį Portišą, už Ry-
tų Vokietijos didm. Uhlmaną, už
V. Vokietijos didm. Uncikerį,
Dargą ir Huebnerį, už rygtinį
Michailą Talį, pasaulio eksčem-
pioną, už estų Keresą, na, ir pa-
galiau, net už dabartinį pasaulio
meisterį Borisą Spaskį, gy-
venantį Maskvoje, o taip pat už
trejetą-ketvetą dešimčių kitų
sovietų didmeisterių!

Šiaip ar taip, Danija — ne
Arktika, o Europa, Vengrija —
ne Azija, o juk oficialiai ir so-
vietų teritorijos dalis tarp Vo-
kietijos, Lenkijos, Rumunijos
vienos pusės ir Uralo — iš kitos,
vis dar priskiriama Europai.

Su širdgėla tenka pasakyti,
kad Mikėnas, nors ir buvo ka-
dais vadinamas didmeisteriu
pabaisa, deja, šiuo metu toli gra-
žu nėra geriausias Europos šach-
matininkas. Dar daugiau: jis
net ne geriausias Pabaltijo mei-
steris, o gal net ir ne geriausias
Lietuvis.

Aš visai nenoriu nupiginti Mi-
kėno nuopelnų ir pasiekimų, bet

faktai lieka faktais, o šiuo me-
tyje jau ir garbingas Mikėno am-
žius neleidžia jam būti geriau-
siu — jam arba jau suėjo arba
netrukus sueis 61 metai! O šiais
laikais, norint varžytis su jau-
nimu, šachmatininkui būtina pa-
čiam būti jaunui, arba išimtinu
atveju — turėti jaunatvišką iš-
tvermę ir sveikatą. Deja, ne tik
po 60, bet net ir po 50 metų,
normaliai šitaip nebūna... Zino-
mas išimtis sudarė Emanuelis
Laskeris ir Miresas. Miresas,
jau būdamas 80 metų, dar suge-
bėjo žaisti nežiūrėdamas į len-
tą! A. Zužus

KATINAS

Ag, tas katinas! Tos akys —
Tarsi niekad jis nelakės...
Man su juo čia tikras vargas —
Sukčius jis, gal dedas sergas,
Pats vagilius, jis — dviveidis
Snaudžia, bet nagus išleides...
Aš žinau laiptelių spyri,
Kur jis narna, tyka, dyri, —
Neseniai jis šlaistės, trynės
Ten, kur geldos ir puodėnys.
Aš pažįstu piktą puodžių,
Nes iš tolo jų nuodžiū.

Jurgis Baltrušaitis

ATSARGA GĖDOS NEDARO

Norėdami pasislėpti nuo ka-
riuomenės prievoles du broliai
pasislėpė namų rūsyje. Po ku-
rio laiko pasizvalgę jiedu pama-
tė savo 90 metų senelį susigūžu-
sį tamsiame kampe.
— Tau, bočia, 90 metų, tai ko
tau slėptis? paklausė vaikinai.
Seniukas į juodu pažūrėjęs:
— Judo jauni ir kareivius. O
generolų ar jiems nereikia?!

SKAITYK "NAUJENAS" — JOS TEIKIA GERIAUSIAS, TEISINGIAUSIAS ŽINIAS

Susirinkinių ir parengimų PRANEŠIMAI

— Žagariečių Klubas piknikas įvyks
rugsėjo 22 d., Kay's sode (buvusiam
Liepos), 82nd ir Kean Ave. Pradžią
12 val. Sokiams gros G. Joniko orke-
stras. Kvietia komisija ir valdyba vi-
sus narius ir svečius atsilankyti ir
linksmai laika praleisti su žagarie-
čiais. Adėle Sankus

— Humboldt Parko Lietuvių Klubas
indian draugiską pikniką. Edbrook
Indian Road Woods, paprastai vadinama
Jefferson miškelyje, prie Indian
Road. 2 blokas ir rytus nuo N. Central
Ave., rugsėjo 22 d., seksmdienį.
Bus iškabinta kėldrozai. Central Ave.
busai eina kas 15 minučių. Pradžią 12
val. Pagal Chicago numeravimą
5400 W. ir 5900 N. Kvietia — Reng-
mo komisija.

RIMTA KNYGA — GERIAUSIA DOVANA

Naujienose galima gauti puikių knygų, kurios papuoš bet kokią
knygų spintą ar lentyną.

K. Bielinis, PENKTIEJI METAI, gražiai iliustruota, 592 pusl. \$6.00
K. Bielinis, DIENOJANT, gražiai iliustruota, 464 pusl. \$6.00
Prof. Vaclo, BIRŽIŠKA, ALEKSANDRYNAS, I tomas, gražiai ili-
struota, 431 pusl. \$7.50
Prof. Vaclo, BIRŽIŠKA, SENUJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ
ISTORIJA, I dalis, 208 pusl. iliustruota — \$3.00, minkštasis
viršelias — \$2.00; II dalis, 225 pusl., iliustruota — \$3.00,
minkštasis viršelias — \$2.00
Dr. K. Grinius, ATSIMINIMAI IR MINTYS, I tomas, 300 p. \$2.00
S. Kairys, LIETUVA, BUDO, gražiai iliustruota, 416 p. \$5.50
Juozas Liudius, RAŠTAI, 250 pusl. \$3.00
P. Liudius, ATSIMINIMAI APIE JUOŽA LIUDIŲ,
88 pusl. \$1.00
S. Michelsonas, LIETUVIŲ IŠEIVŲ AMERIKOJE, 297 p. \$4.00
Iliustruota — \$5.00, minkštasis viršelias — \$3.00
Dr. V. Srugienė, LIETUVOS ISTORIJA, gražiai iliustruota, 988
pusl., dabar tik \$10.00

NAUJIENOS

1739 So. Halsted St., Chicago 8, ILL. — Telef. HA 1-6100

REMKITE TUOS BIZNIERIUS,
KURIE GARSINASI
"NAUJIENOSE"

GELININKAS (PUTRAMENTAS)

Linksmumo arba liūdesio valandoje
gražiausias gėlės ir vainikų antka-
pių papuošimui ir sezoninės
kapams gėlės.

ROY R. PETRO (PUTRAMENTAS)
5525 So. Harlem Ave. — 586-1220

GUŽAUSKŲ

GELES VISOMIS PROGOMS
BEVERLY HILLS GELINČIA
2443 WEST 63rd STREET
Telefonas: PR 8-0833 ir PR 8-0834

PETKUS

TEVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 W. 71st Street
Telefonas: GRovehill 6-2345-6

1410 So. 50th Ave., Cicero

Telefonas: TOWnhall 3-2108-9

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Laidotuvių Direktorai
MAZEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

EUDEIKIS

SENIAUSIA IR DIDžiausia LAIDOJIMO ĮSTAIGA

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI:

DOVYDAS P. GAIDAS GERALDAS F. DAIMID

4605-07 So. HERMITAGE AVENUE

Tel.: Yards 7-1741-1742

4330-34 So. CALIFORNIA AVENUE

Telefonas: LAFayette 3-0440

MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

NARIAI:
Chicago-
Lietuvių
Laidotuvių
Direktorių
Asociacijos

AMBULANCE
PATARNAVI-
MAS ČIENA-
IR NAKTĮ
★
TURIME
KOPLYČIAS
VISOSE MIESTO
DALYSE

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 So. LITUANICA AVENUE. Phone: Yards 7-3401

BUTKUS - VASAITIS

1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: OLYmpic 2-1003

PETRAS BIELIŪNAS

4348 So. CALIFORNIA AVE. Phone: LAFayette 3-3572

GEORGE F. RUDMINAS

3319 So. LITUANICA AVE. Tel.: YArds 7-1138-1139

STEP. C. LACK IR SŪNUS

(LACKAWICZ)

2424 WEST 69th STREET REpublic 7-1213

2314 WEST 23rd PLACE VIrginia 7-6672

P. J. RIDIKAS

3354 So. HALSTED STREET Phone: YArds 7-1911

LEONARD BUKAUSKAS IR SŪNUS

10821 So. MICHIGAN AVE. Phone Commodore 4-2228

649 EAST 162nd ST. Phone Commodore 4-2228

South Holland, Illinois

AR TAIKA VISADA ATNEŠA LAIME?

Žmonės yra įsigalėjusi mintis, kad vadinamoji taika visada kaip reikiant išsilaikytų, nes bet kokis karas pareikalauja daug žmonių žudynių bei visokių kitokių negerovių. Girdint tokias mintis prisimenama kai kurie buvę pasaulyje karai, kurie kai kam buvo atnešę laimę.

Pirmiausia aš čia prisimenu 1904 metus. Tais metais vasario mėnesio pradžioje Japonija nutraukė diplomatinis santykius su Rusija ir tuojau paskelbė karą prieš Rusiją. Tada rusų dienraštį "Ruskiya Vedomosti" teko man paskaityti idomų humoristinių straipsniukų, pavadintą "My šapkami ich zakidajem" (Mes juos kepurėmis apdengsim). Tokia rusiška patarlė buvo panaudota įrodymui, kad, anot autorius, tokia nekultūringa atsilikusi japonų tauta esanti sugalvojusi visai nereikalingą karą, kuris galys juos pačius sužlugdyti. Visiems tada buvo idomu žinoti apie to karo veiksmus. Ir štai 1904 m. vasario 9 dieną japonai su savo kariniais laivais užpuolė Rusijos karo laivyną Port-Arturo uoste. Rusai nepajėgė apsiginti; vieni jų laivai buvo tuojau nuskandinti, kiti gerokai apdaužyti, vieni žūžiu sakant — pasireiškė japonų karinių laivų pranašumas. Tuojau ir sausumoje (Mandžūrijoje) japonų kariuomenė turėjo didžiausią pasisekimą.

Tada visur Rusijos imperijos dalyse pasireiškė revoliucinės nuotaikos; visur buvo kalbama, kad Rusijoje turinti būti sudaryta geresnė santvarka. Tada Rusijos caro bendrininkai, norėdami apsiminti nerimaujančius žmones, sugalvojo įsteigti prie caro valdžios vadinamąją Dūmą, į kurią būtų renkami tam tikri gyventojų atstovai, kitaip sakant — būtų sudarytas parlamentas, kaip kad kitose Vakarų

Europos valstybėse. Toks pat žadėtas vadinamosios Dūmos sudarymas šiek tiek žmones apsimamino.

Tą pat progą kai kurie Rusijos caro pareigūnai patarė panaikinti lietuvių spaudos draudimą, besitęsusių nuo 1864 metų, nes norėjo tokiu būdu taip pat apsiminti lietuvių, kurie visą laiką kovojo už savo spaudos draudimo panaikinimą. Ir štai 1904 metais gegužės 7 dieną Rusijos caras panaikino lietuvių spaudos draudimą. Mes visi tada labai nudžiugome. Man pačiam tada tėviškėje teko išsakyti slėptuvių atnešti paslėptas lietuviškas knygas ir jasias sudėlioti įtaisytose valgomajame kambaryje lentynoje, kurioje anksčiau tebuvo tik rusiškos knygos. Ir kiekvieną kartą, kai sėdėdavome prie valgomojo stalo, linksmi mesdavome žvilgsnį į sudėliotas lentynoje lietuviškas knygas ir visada sakydavome: jei ne šis japonų paskelbtas rusams karas, tad nežinia, ar būtų buvęs panaikintas lietuvių spaudos draudimas. Žinoma, esant ramiajai taikai toks spaudos draudimo panaikinimas nebūtų buvęs įvykdytas.

Šiek tiek taip pat prisimenamas vadinamasis Pirmasis Pasaulinis karas, prasidėjęs 1914 metais. Čia tuojau turima galvoje 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos nepriklausomybės paskelbtas aktas. Jei šito karo nebūtų buvę, o būtų viešpatavusi ramioji taika, tad ar būtume buvę sukurę nepriklausomą Lietuvą? Būtume buvę taikiai gyvenę vadinamose Kauno, Suvalkų ir Vilniaus gubernijose, ir nieko nebūtume buvę sukūrę, kaip kad per tuos mūsų neužmirštamos nepriklausomybės metus.

Dabar Lietuvoje daug žmonių yra išsiųsta į Sibirą, daug yra suimti į visokius kalėjimus, daug yra nekaltai išžudyti, daug yra visokeriopai kankinami. Daug yra į Lietuvą privežta rusų, kuriems yra teikiama visokeriopa pirmenybė patogumams turėti. Tad ir be karo veiksmų mūsų žmonės kenčia didžiausią

Geri draugai filmo artistai Julie Christie ir Warren Beatty New Yorke, jos filmo premjeroje — "The Go-Between".

vargą. Ir tik komunistiniai buržuai džiaugiasi tokiu gyvenimu.

Prisimenant praeities įvykius išskyla mintis, ar nebūtų viskas geriau, jei iškiltų toks karas, kuris galėtų dabartinėje Rusijos komunistinėje imperijoje sukelti tokią revoliuciją, dėl kurios įvairios smaugiamos tautos galėtų įgyti reikiama laisvę. Atrodo, kad šituo atžvilgiu patogausias būtų Kinijos karas su vadinamąja Sovietų Rusija, nes tokiu atveju lengviau būtų susiorganizuoti revoliucionieriams dabartinėje Rusijos imperijoje.

A. Kelmatis

Piršlio liežuvis

Piršlys atveda jaunikaitei su pažindinti su mergaite ir jos tėvais ir šeima.

Grįžtant iš piršlybų piršlys sako jaunikaitei: "Na, ar ne puikūs jie žmonės? Kultūringi, kilningi, išauklėti ir turtingi. Ar pastebėjai jų sidabro indus — grynus sidabrus?"

Jaunikaitei pastebėjo: "Bet galbūt jie tą sidabrą paskolino mums turtingais pasirodyti ir gerą įspūdį padaryti..."

Piršlys: "Juokings! Kas tiems vagims tokius daiktus skolinai?"

PRAŠO PATARIMO

Pagyvenusi anglė pasakoja psichiatru:

— Jau senokai aš kiekvieną naktį sapnuoju admirolą Nelsoną. Bet vakar jis oficialiai man pasipiršo, ir aš sutikau už jo ištekti.

— Labai idomus atvejais, misis Džekson. Kuo galiu jums padėti?

— Patarkite, kaip man padaryti: pasiūlyti savo mergautinę pavarde, ar pasivadinti misis Nelson?

SKIRTUMAS

Mokytojas. Kai aš buvau jūsu metų, galėjau atsakyti į bet kokį aritmetikos klausimą. Mokiniys: Bet jus aritmetikos mokė kitas mokytojas.

Senus automobilius pašalins iš miesto

Chicago. — Aldermanas Michael A. Bilandic. Miesto tarybos aplinkos kontrolės komiteto

pirmininkas, pareiškė, kad, jo nuomone, "nebeįsivaigama" yra priverstina automobilių kontrolė, jei norima sumažinti pavojingai didėjantį miesto oro užteršimą. Tokia inspekcija esanti jau reikalinga visuose didmiesčiuose visame krašte. Tuo tikslu jo komitetas jau organizuoja viešus apklausinėjimus. Vienas toks apklausinėjimas ir pasisakymas jau įvykęs birželio 15 d., kur General Motors, Fordo ir Chryslerio ekspertai pasakė, kad tam tikri prietaisai prie automobilių dūmams ir dujomis pagauti galėtų žymiai sumažinti oro teršimą.

Vienas ekspertas pasakė, kad specialūs prietaisai degimo dujomis pagauti padidintų automobilių kainą tik apie 13 dolerių.

Ald. Bilandico komitetas šiuo metu studijuoja galimybes uždrausti, kad į miesto centrą nebegalėtų važiuoti persenusių modelių automobiliai, kurie neturi prietaisų degimo dujomis ir dūmams pagauti. Pradžioje automobilių inspekcija būtų įvesta miesto centre ir palaipsniui būtų išplėsta į visą miestą.

TRUMPAI

— Stud. Marija Eivaitė gavo stipendiją gilinti vokiečių kalbos studijas. Tuo tikslu ji išvyksta į Austriją. Ji veikli įvairiose jaunimo organizacijose ir priklauso Grandies tautinių šokių grupei.

— Žilios Burneikytės ir inž. Juozo Petkevičiaus vestuvės įvyks šio mėnesio pabaigoje.

— Sveikšnos Dr. ja ruošiasi išleisti monografiją apie apyl. Prof. Ruktytys jau parašė šiai monografijai studiją apie Sveikšnos apylinkės girias. Knyga numatoma išleisti sekančiais metais.

— Mokykl. Aldona Grincevičienė yra LB švietimo tarybos reikalų vedėja. Tarybos uždariniai ir reikalai yra platus besirūpinant liuanistiniu švietimu, telkiant tam lėšas, priemones ir tinkamą mokykloje personalą. Didžiausias to darbo atpildas yra kuo gausnis mokinių skaičius liuanistikos mokyklose.

— Trafiko ir apylinkės teismas pavedė teismo sekr. M. J. Danaher perduoti policijai įsakymą areštuoti 27,500 asmenų, kurie iki šiol nesumokėjo baudas už nelegalius savo automobilių pastatymus draudžiamose vietose. Šie asmenys turi daugumoje po 10 ar daugiau nesumokėtų pabaudų, kurių bendra suma yra virš 538,000. Dabar jiems gresia 25 dol. bauda už kiekvieną įvykį prasižengimą.

— Šv. mišios už a. a. Marijos Gudulienės sielą bus laikomos tėvų jėzuitų koplyčioje šių metų rugpjūčio 22 dieną, 11 valandą. Prašome mišiose dalyvauti. Anna Maggenti

REAL ESTATE FOR SALE

Namai, Zėmė — Pardavimui
2 PO 6 MŪRINIS. Centrinis šildymas, arti mokyklų Brighton Parke. Reikia skubiai parduoti. Tik \$24,000. SIMAITIS, CL 4-2390

4 MIEGAMŲ NAMAS su dviem voniomis ir prausykla. 23-čia ir Hoyne. Idealu didelei šeimai. \$12,500. SIMAITIS, CL 4-2390

BRICK BUNGALOW
5 Rooms. Enclosed porch.
5800 W. — 4100 N.
\$34,000. Owner.
545-2084

7347 So. FAIRFIELD Georgian stiliaus mūrinis namas. Platus skydas, garažas. Savininkas.

PARDUODAMAS 2 butų mūrinis namas ant platus skydo.
4216 So. CAMPBELL. TEL. 927-7043

4 BEDROOM
2 full baths, large living room, dining area, large kitchen, finished recreation room, carpeting, 2 car garage with automatic door.
a-c FHA loan approved.
PRICE \$28,400.
CALL 753-4871 9 to 5.

FOX LAKE
By owner — modern 5 room house. 2 bedrooms, cabinet kitchen, 1/2 basement. On water lot 80x150. All rooms paneled. \$23,000.
EVELYN ZICK
1318 GRANT
497-3990

DOWNERS GROVE
BY OWNER
3 bedrooms, fireplace, built-ins, 2 1/2 car garage.
Close to CB & Q. \$29,900.
964-4855

MARQUETTE PARKE 1 1/2 aukšto 17 metų mūrinis namas. 2 gražūs butai. 5 ir 4 kambariai. Tel. 778-6916.

HELP WANTED — MALE
Darbininku Reikia

REIKALINGAS kepyklos gaminių išvežiojimas. Prašoma skambinti Baltic Bakery, 4627 So. Hermitage Ave. Tel. LA 3-1510.

RENTING IN GENERAL
Nuomos

ISNUOMOJAMAS 3 KAMBARIŲ BUTAS Marquette Parke, naujam name. Pageidaujama vidutinio amžiaus žmonės. Tel. 776-0121.

CEMETERY LOTS FOR SALE
Kapinių sklypai pard.

4 GRAVE LOT
Reverence section.
Mt. Emblem Cemetery.
Must sell reasonable.
447-8692

FURNITURE AND FIXTURES
Rakandai ir įrenginiai

PARDUODAMI
IS MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
10% iki 50% nuolaida. Galima pirkti talimis ir išsimokėtinai. Aptarnauja lietuviai.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
TEL. GR 6-4421
6200 So. WESTERN AVE.

— J. Atkočiūnas, Toronto, Ont., Canada, atostogų proga buvo atvykęs su žmona į Chicago aplankyti savo vaikus — Gražiną, Almą ir Modestą bei jų šeimas. Ta proga vaikai jiems suruošė 45 metų vedybinio gyvenimo sukaityvų pokylį, kuris įvyko Šarkos restorane. Ponai Atkočiūnai yra Naujienų skaitytojai.

— Trafiko ir apylinkės teismas pavedė teismo sekr. M. J. Danaher perduoti policijai įsakymą areštuoti 27,500 asmenų, kurie iki šiol nesumokėjo baudas už nelegalius savo automobilių pastatymus draudžiamose vietose. Šie asmenys turi daugumoje po 10 ar daugiau nesumokėtų pabaudų, kurių bendra suma yra virš 538,000. Dabar jiems gresia 25 dol. bauda už kiekvieną įvykį prasižengimą.

— Šv. mišios už a. a. Marijos Gudulienės sielą bus laikomos tėvų jėzuitų koplyčioje šių metų rugpjūčio 22 dieną, 11 valandą. Prašome mišiose dalyvauti. Anna Maggenti

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

REAL ESTATE

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Zėmė — Pardavimui

PASKOLOS PERKANT NAMUS, DAROMOS LIGIEMS TERMINAMS IR ZEMAIS NUOSIMCIAIS MENESINIAIS ISSIMOKEJIMAIS

DEL VISŲ INFORMACIJŲ, KREIPKITES Į

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

PETRAS KAZANAUSKAS, Prezidentas

2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. Virginia 7-7747

BUTŲ NUOMAVIMAS

NAMŲ VALDYMAS — NOTARIATAS — VERTIMAI.

[VISŲ RŪSIŲ DRAUDIMO AGENTŪRA]

J. BACEVIČIUS — BELL REALTY

INCOME TAX SERVICE

6455 So. Kedzie Ave. — PROspect 8-2233

BY OWNER
Income in basement, St. Turbius parish, brick 7 room house, 4 bedrooms.
Call L.Udlow 5-7672.
\$28,500.

BY OWNER
LOMBARD — 4 or 5 bdrms, 2 full baths and powder rm., den and rec. rm. w. wet bar. Must come in to appreciate size! Sacrifice.
\$38,500.
224 E. SUNSET LOMBARD, ILL.
Home 629-4722 or 627-9183 Office

3 STORY BRICK
2 years old. Two 2 bedroom apartments and one 1 bedroom apt. All appliances, gas stoves, refrigerators, air conditioners. Gas hot water heat. \$49,900.
7735 So. KEDZIE, Phone HE 6-2722
Do not disturb tenants.

A. & L. INSURANCE & REALTY
A. LAURAITIS
INCOME TAX
4645 So. ASHLAND AVE.
LA 3-8775
(Currency Exchange įstaigoj)
Pigūs automobilių draudimai.

VISKĄ APIE NAMUS

Taisau (remontuoju) senus namus, stogus, langus, dažau, sutvarkau elektrą ir t. t.
Skambinti ALEKSUI
Telef. 927-7186

K. ERINGIS

CALIFORNIA SUPER SERVICE
Taisomi auto motorai, stabdžiai, tune-ups ir t. t.
4824 So. CALIFORNIA AVE.
CHICAGO, ILL. TEL. VI 7-9227

DAŽAU NAMUS

IS VIDAUS IR LAUKO
Valau kilimus ir baldus.
Pilna apdrauda.
I. RUDIS Tel. CL 4-1050

HOME INSURANCE

Call: Frank Zapolski
3208 1/2 W. 95th St.
GA 4-8654
State Farm Fire and Casualty Company

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4061 Ashas,
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-4980

JEFFERSON PARK AREA

2 flat with 7 room house in rear.
2 car garage. Double lot.
Low taxes. By owner.
283-3180

BUILDERS AND CONTRACTORS

Namų Statyba ir Remontas

HEATING CONTRACTOR

Irengiu naujus ir perstatau senus visų rūšių namų apšildymo pečius ir air-conditioning į naujus ir senus namus. Irengiu vandens boilerius ir stogų rinas (gutters). Darbas atliekamas greit, sąžiningai ir garantuotai. Apskaičiuojami nemokamai. Turimi leidimus dirbti mieste ir užmiesčiuose.

DOMAS ŽUKAUSKAS

HEATING & SHEET METAL
4444 So. WESTERN AVE.
CHICAGO, ILL. 60609
TEL.: VI 7-3447

SKAITYK "NAUJENAS" — JOS TEIKIA GERIAUSIAS, TEISINGIAUSIAS ŽINIAS

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir Taisyimas
2646 WEST 69th STREET
Tel.: REPUBLIC 7-1941

BRIGHTON
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
HOME LOANS INSURED SAVINGS
Serving the Lithuanian Community 57 years with personal attention
4071 ARCHER AVE. (WEST OF CALIFORNIA AVE.)
CHICAGO, ILLINOIS 60632 — TEL.: LA 3-2428

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
VYTAUTAS ŽUKAUSKAS — MARIA NOREIKA
2608 West 69th St., Chicago, Ill. 60629. • Tel. WA 5-2787
Didelis pasirinkimas įvairių prekių.
AUTOMOBILIAI, ŽALDYTUVAI, MAISTAS, PINIGAI.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320
Įvairių prekių pasirinkimas, motociklai, žaldytuvai, automobiliai, maistas, doleriniai Certifikatai.
V. VALANTINAS

MOVING — Apdraustas perkraustymas
Pigus ir sąžiningas patarnavimas. Naujais kraustymo įrankiais. Ilgų metų patyrimas.
AL NAUJOKAITIS
2022 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60636. Tel. WA 5-9209

Ilgamečio BALFO pirmininko, prelato J. B. Končiaus knyga
ATSIMINIMAI IŠ BALFO VEIKLOS
404 dideli puslapiai, daug nuotraukų.
Kieti viršeliai \$4,00, minkšti — \$3.00.
Idomi knyga kiekvienam lietuviui, ypač tremtiniui. Geriausia dovana globėjui, siuntusiam siuntinius į Vokietiją ir kitas tremties vietas. Knygą pasiųsime adresatui, jei pasiųsite čekį arba Money Orderį tokiu adresu:
NAUJENOS
1739 So. Halsted Street, Chicago, Illinois 60608

SANDŪNŲ PAŽEYZYS